

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕ ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΔΩΡΕΑΝ

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 34
www.koinonikikainotomia.gr

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μ.Κ.Ο. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»
Υπεύθ. Σύνταξης: Δημ. Ηλιάκης, τηλ. 6974322338

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΤΙΣ 31 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ 31 ΗΜΕΡΕΣ

Επιχειρηματικότητα και Κοινωνία

Η τοπική αυτοδιοίκηση σήμερα ζει σε μία εποχή σκληρής και τυφλής γραφειοκρατίας που σκοτώνει ακόμη και τα τελευταία κύτταρα δημιουργικότητας και αποτελεσματικότητας των Δήμων μας.

Μέσα σε αυτό το σκηνικό, οι Δήμοι καλούνται -ως ο πιο κοντινός φορέας εξουσίας- να προωθήσει δράσεις ανάπτυξης, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, δράσεις που η κοινωνία περιμένει και έχει ανάγκη. Και όμως η πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση μπορεί να δικαιώσει το ρόλο της, αυτόν που από τις καταβολές της έχει αποκτήσει ως «του πιο κοντινού στον πολίτη και πιο αποτελεσματικού επιπέδου εξουσίας», αρκεί να θέσουμε εκ νέου κάποιες προϋποθέσεις.

Αρκεί να κερδίσουν και πάλι, Δήμοι και Δήμαρχοι της αξιοπρέπειάς τους, αυτή που οι συμπληγάδες της πολυνομίας στην ουσία αφαιρούσαν βάζοντάς «κηδεμόνες» ακόμη και για αστέρες και ανάξιας λόγου αποφάσεις.

Πρώτη και βασική παράμετρος είναι η συμμετοχή των Δήμων στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας με σεβασμό στις τοπικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά των περιοχών αφού άλλες είναι οι ανάγκες των νησιωτικών Δήμων και άλλες οι ανάγκες π.χ. του Δήμου Αθηναίων.

Δεύτερη προϋπόθεση είναι οι καθαρές λύσεις σε επίπεδο αρμοδιοτήτων

Στα πλαίσια λοιπόν ενός αλληλοσεβασμού, δεν υπάρχει κανένας λόγος χρήματα, δράσεις και προγράμματα που προορίζονται τον Δήμο, να μας έρχονται μέσω τρίτων.

Η τοπική αυτοδιοίκηση Α βαθμού είναι πάντα ανοιχτή σε προτάσεις και συνεργασίες, δεν ξεχνά όμως τον συγκρουσιακό της χαρακτήρα όπου και όταν πρέπει.

Γιατί μπορεί τα όποια θεσμικά προβλήματα να υπάρχουν, υποχρέωσή όμως είναι οι Δήμοι ακόμη και σε ένα τέτοιο «στραβό» κλίμα να μπορούν να παράξουν έργο και να σχεδιάσουν τις πόλεις και τους δήμους του αύριο βασιζόμενοι στην εμπειρία τους αλλά και στην καινοτομία.

Παραθέτουμε τα θέματα:

1. Καινοτομία για την επιβίωση, καινοτομία για την ανάπτυξη.
2. Ανάπτυξη μέσω εύκολης πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης.
3. Στήριξη της επιχειρηματικότητας και ειδικά αυτών των νέων.
4. Κοινωνική συμμετοχή νέων και ηλικιωμένων

1. Καινοτομία

Στα διογκούμενα προβλήματα των περιοχών μας, οι σύγχρονοι Δήμοι πρέπει να απαντήσουν με καινοτόμες λύσεις που ξεπερνούν τα στενά όρια των τεχνολογιών πληροφορικής.

Υπό αυτό το πρίσμα, προτείνεται ο λεπτομερής προσδιορισμός ενός πλαισίου υλοποίησης έξυπνων Δήμων.

- Αισθητήρες μέτρησης περιβαλλοντικών ρίπων και Η/Μ ακτινοβολίας, προστασίας από ακραία καιρικά φαινόμενα - Πολιτική προστασία
- Ευρωζωνικό δίκτυο οπτικών ινών στο σπίτι

Οι ρίζες είναι για να βγάζουμε κλαδιά και όχι να επιστρέφουμε σ' αυτές

• Έξυπνη διαχείριση στάθμευσης με υπόγειους αισθητήρες

- Έξυπνες λύσεις κάδων απορριμμάτων
- Έξυπνη διαχείριση υδάτων
- Έξυπνη διαχείριση ενέργειας
- Έξυπνα συστήματα οδοφωτισμού
- Έξυπνα κτίρια
- Κέντρο συλλογής πληροφοριών
- Δίκτυα τηλε-πρόνοιας, τηλε-ιατρικής - eHealth (πολλές περιπτώσεις), Προσβασιμότητα ηλικιωμένων σε πληροφορίες και υπηρεσίες

• Συμμετοχική καταγραφή και αξιολόγηση προβλημάτων στην πόλη

2. Ανάπτυξη - Οικονομικά εργαλεία

Ανάπτυξη χωρίς πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησεων δύσκολα μπορεί να υπάρξει. Στόχος θα πρέπει είναι η αναζήτηση και προετοιμασία χρηματοδοτικών εργαλείων που μπορούν να βοηθήσουν τους Δήμους και συνεπώς τις κοινωνίες να πάνε μπροστά.

3. Επιχειρηματικότητα

Να διευκολύνουμε τους επενδυτές, μικρούς και μεγάλους, να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους.

Να παρέχουμε υπηρεσίες μας σε αυτούς, πόσο εξυπηρετικές και σαφείς στο τί ζητάνε είναι;

Πόσο εύκολο είναι το νομικό πλαίσιο σε σχέση με τις χρήσεις γης και πόσο το θεσμικό πλαίσιο μας επιτρέπει να τελειώνουμε τις αδειοδοσίες από τα αντίστοιχα τμήματα εμπόριου που έχουν περιέλθει σε εμάς.

Να στηρίζουμε την επιχειρηματικότητα;

Να αναδειξουμε τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών μας; Μπορούμε να οργανώσουμε τις μικρές επιχειρήσεις των περιοχών μας;

Να χρησιμοποιούσαμε τα δίκτυα αδελφοποιήσεων που έχουμε όλοι μας για να προωθήσουμε τα προϊόντα μας στο εξωτερικό;

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, δεν μπορεί, ούτε πρέπει να μείνει απλώς παρατηρητής των αλλαγών. Όπως επίσης, δεν πρέπει να γίνει μέρος του προβλήματος, αλλά οφείλει να γίνει μέρος της λύσης του.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να συμβάλει στην ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, μέσω της πολλαπλής στήριξης της επιχειρηματικότητας και των ιδιωτικών επενδύσεων.

Στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας, θα πρέπει να βρίσκονται οι εξής κύριοι στόχοι:

• Δημιουργία ενός ιδιαίτερα ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις και συνεχείς προσπάθειες για προσέλκυση και άλλων επιχειρήσεων.

• Ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των προς αξιοποίηση φυσικών πόρων για αξιοποίηση, προκειμένου να προσελκυσθούν ιδιωτικές επενδύσεις που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και νέα εισοδήματα.

• Πολιτικές για την ενίσχυση των καινοτομιών και των τεχνολογιών σε τοπικό επίπεδο, ώστε αυτές να αξιοποιηθούν από τις επιχειρήσεις και να προσελκυσθούν ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να γίνει η «γέφυρα» και ο «κύριος πόλος» για την προσέλκυση και διευκόλυνση της πραγματοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων, δίνοντας έμφαση στην υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας με:

• Δημιουργία Γραφείου Υποστήριξης Νέων Επιχειρηματιών, σε επίπεδο Δήμου.

• Ίδρυση Θερμοκοιτίδας Νεοφυών Επιχειρήσεων (start up) για τη «φιλοξενία» καινοτόμων επιχειρήσεων, που θα αξιοποιούν το τοπικό παραγωγικό δυναμικό.

• Συνεργασία με πιστωτικά ιδρύματα (ΤΠΔ;) για την ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων ίδρυσης και λειτουργίας επιχειρήσεων από νέους.

4. Κοινωνική Συμμετοχή νέων και ηλικιωμένων
Ο Δήμος επιβάλλεται να έχει τη βούληση να λαμβάνει υπ' όψιν του για τα θέματα των πολιτών, τη γνώμη τους και να διαχειρίζεται τις υποθέσεις των πολιτών με αντικειμενικά καθορισμένα κριτήρια.

Οι ηλικιωμένοι μέσα από εκλεγμένες οργανώσεις τους να ψηφίζουν εκπροσώπους τους σε ένα συμβουλευτικό σώμα το οποίο θα λειτουργεί παρέχοντας προτάσεις και συμβουλές στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Επίσης, οι νέοι οι οποίοι είναι εθελοντικά ενεργοί πολίτες μέσα από τους συλλόγους τους θα εκλέγουν αντιπρόσωπο τους που θα συμμετέχει σε ένα άλλο συμβουλευτικό σώμα το οποίο επίσης θα λειτουργεί παρέχοντας προτάσεις και συμβουλές στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Τέλος, το εκλεγμένο Συμβούλιο μετά την εκλογή του μαζί με όλους τους Συμβούλους μπορούν να εγκρίνουν αντικειμενικά κριτήρια βάση των οποίων θα επιλέγονται οι προτεραιότητες και η σειρά αξιολόγησης όλων των έργων και υπηρεσιών του Δήμου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΔΗΜΑΡΧΕ: ΚΕΡΔΙΣΕ ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΕ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΙΣΑΡΧΑ

Μια παρέα, το σούρουπο μιας καλοκαιρινής βραδιάς, έσμιξε στα τραπέζια του πεζοδρομίου σ' ένα καφενείο του χωριού και όπως ένα μικρό και πρόχειρο συμπόσιο συζητούσε για διάφορα κοινωνικά θέματα. Ας περιγράψουμε λοιπόν τη συζήτηση αυτή.

ΒΑΣΙΛΗΣ: Βρε παιδιά είναι καλό να συζητάμε και πράγματα που αφορούν το χωριό και τον Δήμο μας για να συμφωνήσουμε πως θα κάνουμε καλύτερη την καθημερινότητά μας.

ΚΩΣΤΑΣ: Συμφωνώ με τον Βασίλη γιατί πιστεύω ότι τα μεγάλα πράγματα γίνονται σιγά-σιγά όταν φτιάχνουμε τα μικρά.

ΑΝΕΣΤΗΣ: Να πούμε λοιπόν ένα σοβαρό θέμα, θέμα για τους αγροτικούς δρόμους που είναι ασυντήρητοι και σε μερικά σημεία καταστραμμένοι, με αποτέλεσμα να καταστρέψουμε τα αυτοκίνητά μας και εμείς πολλές φορές να ταλαιπωρούμαστε και ειδικά τον χειμώνα με τις λάσπες.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ: Αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα και ο πολιτιστικός μας σύλλογος έκανε ένα υπόμνημα στον Δήμαρχο, στο οποίο κατέγραψε τους αγροτικούς δρόμους που χρειάζονται ή τιμμεντόστρωση ή διάβαση από χειμάρρους ή ισοπέδωση.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Αν θυμάμαι καλά αυτό το υπόμνημα έγινε και τα περασμένα χρόνια και κάθε χρόνο, αλλά οι βελτιώσεις που έκανε ο Δήμος είναι ελάχιστες.

ΑΝΕΣΤΗΣ: Ναι, στο χωράφι μου ο αγροτικός δρόμος ποτέ δεν επιδιορθώθηκε αν και στο Δήμο μας πολλοί άλλοι δρόμοι έχουν επισκευασθεί και είμαι θυμωμένος γιατί νομίζω ότι επισκευάζονται δρόμοι αγροτικοί σε αυτούς που μπορούν να επιβάλλονται στον Δήμο ή έχουν ειδικές σχέσεις. Πρέπει λοιπόν ο καθένας από εμάς να καυγαδίζει για να γίνει ο δρόμος του;

Πως πρέπει να γίνεται;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Είναι αλήθεια ότι δεν γνωρίζουμε με ποια κριτήρια ο Δήμος διαλέγει να φτιάχνει πρώτα ένα δρόμο και έτσι έχουμε υποψίες δικαίες ή άδικες για τις αποφάσεις του Δήμου. Θα έλεγα λοιπόν ότι ίσως είναι καλύτερα αφού εκλεγεί ένας Δήμος, να αποφασίζουν όλοι οι σύμβουλοι με ποια κριτήρια θα δώσουν προτεραιότητα επισκευής των αγροτικών δρόμων. Έτσι με αυτά τα αποδεκτά κριτήρια θα κάνουν μία λίστα προτεραιότητας επισκευής των δρόμων, με ενδεικτικά κοστολόγια και ο Δήμαρχος θα τρέχει να βρει χρήματα να επισκευάζει με σειρά τους αγροτικούς δρόμους, εκτός βέβαια από έκτακτες ζημιές από τον καιρό κλπ.

Οπότε καθένας θα ξέρει το πρόγραμμα επισκευής των αγροτικών δρόμων με αιτιολογημένη προτεραιότητα.

ΑΝΕΣΤΗΣ: Ναι συμφωνώ απόλυτα και εάν υπήρχε μία τέτοια λίστα, εγώ ποτέ δεν θα διαμαρτυρόμουν, αλλά θα περίμενα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Εάν όλοι λοιπόν συμφωνούμε ότι δεχόμαστε ένα τέτοιο αντικειμενικό πρόγραμμα επισκευής των δρόμων, τότε να πάμε σε ένα Συμβούλιο του Δήμου, να υποβάλλουμε αυτό το αίτημα να κάνουν όλοι οι Σύμβουλοι ένα πρόγραμμα προτεραιότητας επισκευής αγροτικών δρόμων με αντικειμενικά κριτήρια.

Εάν δεχτεί ο Δήμος να το κάνει θα κερδίσει την εμπιστοσύνη μας και την συνεργασία μας σε ό,τι μας ζητήσει.

Εάν δεν δεχτεί, σημαίνει ότι σκέφτονται διαφορετικά οπότε κάθε κριτική μας θα είναι δίκαιη.

Προτείνω να το κάνουμε.

Δεν ξέρω, αλλά είμαι σίγουρος ότι ποτέ δεν ζητήθηκε από τον Δήμο.

Μήπως είναι χρήσιμο να το κάνει μόνος του ο Δήμαρχος;

Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΕΝΑΣ ΕΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΓΡΑΦΕΙ

Το μέλλον της δημοκρατικής διακυβέρνησης είναι τοπικό. Οι δήμοι, οι πόλεις είναι τα πιο ζωτικά κύτταρα που επανακαθορίζουν τη σχέση όλων μας με τη διακυβέρνηση.

Ο διάσημος πολιτικός επιστήμονας και συγγραφέας Benjamin Barber, εύγλωττα κατέληξε πως σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινότητα, με αλληλοεξαρτώμενα προβλήματα και προκλήσεις, οι απαντήσεις μπορούν να δοθούν μόνο από τους δήμους.

Πολιτική και οικονομία δεν πάνε χέρι χέρι, όπως κάποτε. Η παγκοσμιοποίηση δημιουργεί κενά θεσμικά, κενά κατανόησης, συμμετοχής και συνεργασίας μεταξύ κρατών, διεθνών οργανισμών και πολιτών. Ταυτόχρονα, όμως, τα καλύτερα εργαστήρια παραγωγής εφαρμοσμένης πολιτικής, οι ατμομηχανές των καινοτομιών και της προόδου, είναι οι δήμοι.

Η αυτοδιοίκηση είναι εξορισμού πρακτική. Αναζητεί απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα. Ο καλός δήμαρχος είναι πραγματιστής. Η ταχύτητα είναι πάντοτε το ζητούμενο, όπως και η αποτελεσματικότητα.

Η αυτοδιοίκηση, από τη φύση της, δημιουργεί πεδία συνεννόησης, συνεργασίας και συναίνεσης. Οι λακκούβες δεν έχουν χρώμα, όπως και τα σκουπίδια δεν έχουν ιδεολογία. Οι μεν πρέπει να κλείσουν, τα δε πρέπει να μαζευτούν. Ο εκάστοτε πρωθυπουργός πρέπει να διαμορφώσει μια συνεκτική πολιτική θεώρηση, ένα κοινωνικό αφήγημα, να ανήκει, σε κάθε περίπτωση, σε κάποιο κόμμα. Στην αυτοδιοίκηση πρέπει να λύνεις προβλήματα. Τελεία και παύλα. Γι' αυτό και πολλές φορές εκλέγονται ανεξάρτητοι και υπερκομματικοί δήμαρχοι. Αν κάνεις δουλειά, μένεις, αν όχι, φεύγεις.

Στην Ελλάδα όμως, δυστυχώς, κυριαρχεί ένα αναχρονιστικό πρότυπο. Προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα και τις προκλήσεις του 21ου αιώνα με δομές που χτίστηκαν τον 19ο αιώνα.

Οι ρίζες της διοικητικής μας αρχιτεκτονικής βρίσκονται στη συγκρότηση του ελληνικού κράτους, όταν, με βάση τα ναπολεόντεια και βαυαρικά πρότυπα της εποχής, δημιουργήθηκε ένα ισχυρό κεντρικό κράτος, το οποίο ως κατακτητής εισέβαλε στις περιοχές που σχημάτισαν το ελληνικό βασίλειο, ισοπεδώνοντας κάθε μορφή τοπικής εξουσίας. Ο αναπόφευκτος υδροκεφαλισμός και ο αθηνοκεντρικός χαρακτήρας της χώρας θεωρούνταν για πολλές δεκαετίες αν όχι συνώνυμα της προόδου, τουλάχιστον αναγκαία κακά στον αγώνα για τον εκσυγχρονισμό. Πόσω μάλλον, όταν μέσω αυτών, οι εκάστοτε κυβερνώντες ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν κομματικές σκοπιμότητες ή προσωπικές φιλοδοξίες και να ενδυναμώνουν πελατειακές σχέσεις.

Το αποτέλεσμα είναι πως στη χώρα μας η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν είναι στην πραγματικότητα ούτε τοπική ούτε αυτοδιοίκηση.

Δεν είναι τοπική, επειδή βρίσκεται αντιμέτωπη με «υπερτοπικά» προβλήματα. Η υπανάπτυξη, η ανεργία, η υψηλή φορολογία, η έλλειψη ρευστότητας, η γραφειοκρατία, η απαξίωση δημοσίων υπηρεσιών, η απουσία ίσων ευκαιριών, μαστίζουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, ανεξάρτητα με το αν

κάποιος ζει στην Αθήνα, τη Βέροια, το Καρπενήσι ή τη Ρόδο.

Δεν είναι αυτοδιοίκηση, διότι στερείται ανεξαρτησίας και αυτονομίας. Αντιμετωπίζομαστε σαν τα προστατευόμενα ανήλικα του πολιτικού συστήματος, με άμεσες και έμμεσες οικονομικές επιχορηγήσεις, αυστηρούς κανόνες, ένα ασφυκτικό νομικό και θεσμικό πλαίσιο και βέβαια το μακρύ χέρι του κράτους στα συρτάρια μας.

Αυτά δεν σημαίνουν πως οι δήμοι είναι αδύναμοι και ανήμποροι. Ακόμα και σήμερα, η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα πετυχαίνει, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, αποτελέσματα. Με περικοπές που ξεπερνούν το 60% για τις λειτουργικές μας δαπάνες και το 80% για επενδύσεις -αντίστοιχες των οποίων αν είχε κάνει το κεντρικό κράτος θα είχαμε πετύχει πρωτογενές πλεόνασμα εδώ και τουλάχιστον ένα ή δύο χρόνια- οι δήμοι καλούνται να κάνουν περισσότερα με λιγότερα.

Η αλήθεια όμως είναι πως το σύστημα έχει φτάσει στα όριά του και απαιτείται μια μεγάλη και σαρωτική αλλαγή. Το πρώτο βήμα προς τη χειραφέτηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η πλήρης οικονομική ανεξαρτησία της. Πολύ απλά να μάθουμε να ζούμε με αυτά που έχουμε. Το υπουργείο των Οικονομικών θα καταφέρει με αυτόν τον τρόπο να εξοικονομήσει περίπου 2,9 δισ. ευρώ και για να έχουμε μια αίσθηση των μεγεθών, το ποσό αυτό αντιστοιχεί περίπου με το σύνολο της φορολογίας των ακινήτων. Η προτεινόμενη τοπική φορολογία έχει δύο σημαντικά πλεονεκτήματα: Πρώτον, ο δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο θα είναι άμεσα υπόλογοι στους δημότες για την παραμικρή δαπάνη. Δεύτερον, θα ισχύει η αρχή της ανταποδοτικότητας, με τους δημότες να γνωρίζουν πως τα χρήματά τους επιστρέφουν σε αυτούς με τη μορφή έργων ή υπηρεσιών.

Το επόμενο βήμα είναι μια συνολική επανεκτίμηση των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ασφαλώς, οι οικονομικοί έλεγχοι, το λεγόμενο οικονομικό παρατηρητήριο των δήμων, είναι ευπρόσδεκτοι. Στο κάτω κάτω, θα πρέπει η Τοπική Αυτοδιοίκηση να κάνει και αυτή την αυτοκριτική της. Για πολλά χρόνια αποτέλεσε εστία διαφθοράς, κακοδιαχείρισης και σπατάλης. Ομως, υπάρχει μια σειρά από νομοθετικά εργαλεία, από χρήσεις γης, μέχρι γενικά πολεοδομικά σχέδια και σχέδια πόλης, τα οποία θα μπορούσαν να ασκούνται αποκλειστικά από τους δήμους. Ταυτόχρονα, θα μπορούσαν να διατεθούν στους δήμους τα κατά τόπους περιουσιακά στοιχεία του Δημοσίου. Οι τοπικές κοινωνίες έχουν τα περισσότερα να κερδίσουν και τα περισσότερα να χάσουν από την αξιοποίηση ή μη της περιουσίας τους.

Είναι παράλογο να περιμένουμε από το ΤΑΙΠΕΔ να χειριστεί τις εκτάσεις της ΚΕΔ στο Μεσολόγγι, από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού το Εθνικό Στάδιο Χανίων ή από τη Γενική Γραμματεία Δασών το παλιό εργοστάσιο ξυλείας στον Φουρνά της Ευρυτανίας. Οι δήμοι μπορούν πιο γρήγορα και πιο υπεύθυνα να προχωρήσουν μπροστά.

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: ΤΟ ΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Είναι γνωστό στον κάθε πολίτη και από προσωπικές εμπειρίες του αλλά και ιστορικά από το 1821, ότι στην Ελλάδα έχει εγκατασταθεί ένα ολιγαρχικό δυαδικό καθεστώς, το οποίο στηρίζεται κυρίως σε πελατειακές σχέσεις μέσω των οποίων αποκτά οπαδούς και φίλους που ελπίζουν, που δίνουν αυτοί στις εκλογές ένα ποσοστό ψήφων, το οποίο συνήθως δεν είναι η πλειοψηφία του λαού, αλλά με τον κατάλληλο εκλογικό νόμο να μπορεί να κάνει Κυβέρνηση.

Στο πέρασμα των ετών το Πελατειακό Κράτος που πάντα διέυθυναν κυρίως οι εγκάθετες ηγεσίες δύο κομμάτων, χρησιμοποίησε αδιάτακτα πολλές ανέντιμες πράξεις επιρροής του στους προβληματισμένους και ανήμπορους πολίτες, όπως διορισμούς, χάρες έναντι των νόμων, άδειες επαγγελματικές και χρυσόφορες, κουμπαριές και συντεχνίες, τακτοποιήσεις σε θέματα της καθημερινότητας και πολλά άλλα. Οι κομματάρχες ήταν καρδινάλιοι ισχυροί και μετά από αυτούς και μαζί με αυτούς οι κομματικές επιτροπές περνούσαν από κόσκινο το θέμα του κάθε πολίτη.

Όλα τα παραπάνω γίνονταν κυρίως σε ατομικό επίπεδο.

Δεν έφταναν όμως αυτά.

Το πολιτικό σύστημα ήθελε να αποφασίζει και να επηρεάζει και τις τοπικές κοινωνίες.

Έτσι άλωσε και το κύριο δημοκρατικό προπύργιο των τοπικών κοινωνιών, αυτό της τοπικής αυτοδιοίκησης, δηλαδή τις κοινότητες, τους δήμους και μετά τις περιφέρειες. Και μέχρι σήμερα καυχώνται τα κόμματα πόσο δήμοι ή περιφέρειες είναι δικές τους.

Και ρωτάμε ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥΣ; Είναι παράρτημα των κομμάτων για να διοχετεύουν στις τοπικές κοινωνίες τις πολιτικές τους και την προπαγάνδα τους.

Η μήπως διαλέγουν τους πιο άξιους που προσφέρονται να υπηρετήσουν την κοινωνία τους ανεξάρτητα από την ιδεολογία του καθενός.

Ας κριθούν για τα παραπάνω από τους πολίτες.

Όμως τα χρόνια πέρασαν, οι πολίτες κέρδισαν την επιβίωση των οικογενειών τους και το μέλλον τους με πολλά εμπόδια που διατηρεί από παλαιά το κομματικό σύστημα και έφεραν την ανάπτυξη τους και της κοινωνίας με οικονομικούς και τεχνολογικούς κανόνες της εποχής τους (δάνεια έστω και δυσβάσταχτα, τεχνικές εφαρμογές που διδάχθηκαν από εταιρείες και επιστήμονες, συνεργασίες με επαγγελματίες του εξωτερικού κλπ., αλλά ποτέ στηριζόμενοι στην στήριξη του κράτους, το οποίο ακόμη και τις Ευρωπαϊκές επιδοτήσεις διαχειρίζεται με αντιπαραγωγικό και

συχνά ανεξέλεγκτο τρόπο).

Έτσι οι πολίτες σε ένα βαθμό απεξαρτοποιήθηκαν από τις κομματικές παρεμβάσεις. Όμως οι τοπικές κοινωνίες δεν μπόρεσαν να απεξαρτοποιήσουν τις τοπικές οργανώσεις τους, δηλαδή τις κοινότητες, τους δήμους και τις περιφέρειες από τις κομματικές ηγεσίες.

Μα θα διερωτηθεί κάποιος, εάν είναι χρησιμότερο η τοπική Αυτοδιοίκηση να λειτουργεί ανεξάρτητα από την επήρεια των κομματικών επιθυμιών.

Για το θέμα αυτό δεν θα αναφερθούμε στους λαϊκούς αγώνες που εδώ και δεκαετίες πολλοί λαοί και κράτη έχουν καταστήσει την τοπική αυτο-

τα), ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

β) Οι νέοι να ενσωματωθούν σε κοινωνικές λειτουργίες συμμετοχής στις καθημερινές πράξεις και να πρωτοστατήσουν στον τεχνολογικό σύγχρονο τρόπο λειτουργίας της κοι-

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

β) Οι νέοι να ενσωματωθούν σε κοινωνικές λειτουργίες συμμετοχής στις καθημερινές πράξεις και να πρωτοστατήσουν στον τεχνολογικό σύγχρονο τρόπο λειτουργίας της κοι-

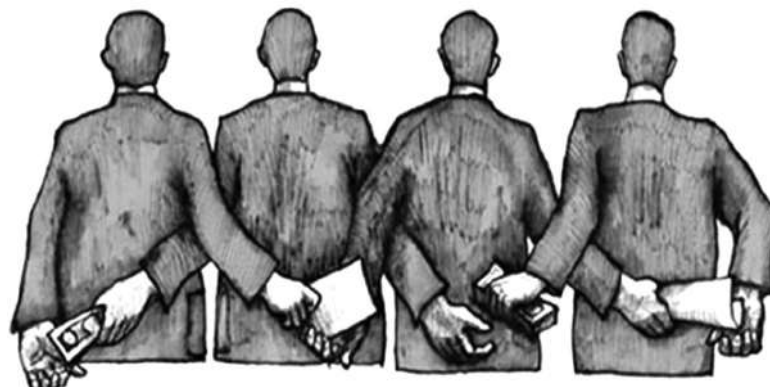
νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

β) Οι νέοι να ενσωματωθούν σε κοινωνικές λειτουργίες συμμετοχής στις καθημερινές πράξεις και να πρωτοστατήσουν στον τεχνολογικό σύγχρονο τρόπο λειτουργίας της κοι-

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

◀ Η εξουσία είναι επικίνδυνη. Η εξουσία έλκει τους χειρότερους και διαφθείρει τους καλύτερους.

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

β) Οι νέοι να ενσωματωθούν σε κοινωνικές λειτουργίες συμμετοχής στις καθημερινές πράξεις και να πρωτοστατήσουν στον τεχνολογικό σύγχρονο τρόπο λειτουργίας της κοι-

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

β) Οι νέοι να ενσωματωθούν σε κοινωνικές λειτουργίες συμμετοχής στις καθημερινές πράξεις και να πρωτοστατήσουν στον τεχνολογικό σύγχρονο τρόπο λειτουργίας της κοι-

νείας, ώστε να διακινείται γι' αυτούς η πολυπόθητη εξάρτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πολίτες αποφασισμένοι, πρέπει μόνο να καταλάβουν 2-3 βασικά θέματα της κοινωνίας τους, της δικής τους κοινωνίας, όπως :

α) Ο Δήμος τους να γίνει παραγωγικός για να προσφέρει πλούτο και στους πολίτες και το κράτος. Και όχι αποκλειστικά επαίτης.

Διλήμματα την εποχή του Κορωνοϊού

Προσωπικά δεδομένα

Το μεγάλο taboo. Στην Κίνα από όπου μας ήρθε ο ιός, σήμερα δεν έχουν κανένα πρόβλημα. Έχουν 3 θανάτους ανά εκατομμύριο πληθυσμού. Αυτό που έκαναν, αλλά αμφιβάλλω πολύ αν θα το δεχόμαστε εμείς εδώ στη «δημοκρατική» δύση, ήταν η ιχνηλάτηση των κινήσεων όλων των βεβαιωμένων κρουσμάτων μέσω του κινητού τηλεφώνου του ασθενούς. Έτσι είχαν άμεση γνώση για τις περιοχές που επισκέφθηκε ο ασθενής και μπορούσαν να επικεντρωθούν μόνο σε αυτά τα σημεία.

Του ΑΝΔΡΕΑ ΔΡΥΜΙΩΤΗ

Ιδού λοιπόν το πρώτο μεγάλο δίλημμα. Τι έχει μεγαλύτερη αξία;

Η προσωπική μας ιδιωτική ζωή ή η υγεία μας και η υγεία των άλλων;

Τα ίδια έκαναν και στη Νότιο Κορέα (θάνατοι 4/1 εκατ.) και ξεμπέρδεμαν τόσο γρήγορα: Όταν κάποιος διαπιστώνεται θετικός στον ιό, αναζητούνται, βρίσκονται, ελέγχονται με τεστ και –αν χρειάζεται– απομονώνονται όλοι όσοι ήλθαν σε επαφή μαζί του. Η χώρα έχει καταφέρει να εντοπίζει έγκαιρα τα δίκτυα πιθανής μετάδοσης από άνθρωπο σε άνθρωπο. Για να γίνει όμως αυτό, ακολουθούνται πρακτικές δύσκολα ανεκτές σε μία ευρωπαϊκή χώρα, όπως εκτεταμένη χρήση καμερών ασφαλείας στους δρόμους, παρακολούθηση στοιχείων πιστωτικών-χρεωστικών καρτών για αποκάλυψη συναλλαγών κάθε «υποπτού», παρακολούθηση των διαδρομών του μέσω καταγραφής και ανάλογων στοιχείων GPS από τα κινητά τηλέφωνα και τα αυτοκίνητα κ.α. Αυτές οι πρακτικές έχουν επιτραπεί μέσω αλλαγών στην εθνική νομοθεσία, που δίνει πια προτεραιότητα στην ασφάλεια της κοινωνίας σε σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, κάτι που οι Νοτιοκορεάτες γενικά αποδέχθηκαν.

Υπάρχουν ιστοσελίδες και κινητές εφαρμογές (apps) που καταγράφουν ώρα με την ώρα ή ακόμη και λεπτό με λεπτό τις διαδρομές των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων (ποια λεωφορεία πήραν, πότε και σε ποια στάση κατέβηκαν, ακόμη κι αν φορούσαν μάσκα εκείνη τη στιγμή!). Όταν κάποιος πιστεύει ότι «διασταυρώθηκε» με έναν φορέα, επειγόντως καλείται να πάει να κάνει τεστ. Όταν τα περιστατικά αυξήθηκαν αρκετά και δεν είχε τόσο νόημα η ατομική ιχνηλάτηση, οι Αρχές άρχισαν να στέλνουν μαζικά μηνύματα στα κινητά τηλέφωνα για να προειδοποιήσουν ότι ένα κρούσμα εμφανίστηκε σε μία γειτονιά. Όσοι βρίσκονται σε οικιοθελή καραντίνα πρέπει υποχρεωτικά να κατεβάσουν μία εφαρμογή στο κινητό τους, που ειδοποιεί τις Αρχές αν βγουν από το σπίτι τους, ενώ το πρόστιμο είναι έως 2.500 δολάρια.

Ποιο είναι λοιπόν το σωστό;

Τα προσωπικά δεδομένα ή η ζωή.

Εμείς στη Δύση μάλλον προτιμούμε την ιδιωτικότητα, για τον λόγο αυτό αντιμετωπίζουμε τώρα το δεύτερο χειρότερο κύμα. Είναι όμως σωστό αυτό;

Μήπως, λοιπόν, πρέπει να αυξήσουμε τον δείκτη του φόβου, ώστε να επιτύχουμε την απαραίτητη συμμόρφωση;

ΚΡΑΤΟΣ, ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΣΜΟΣ

Κράτος = μια απρόσωπη και αυτοδύναμη μορφή εξουσίας που ασκείται σε καθορισμένη χώρα.

Η εξουσία αυτή νοείται ως πρωτογενής, δηλαδή μη προερχόμενη ή παραγόμενη από κάποιον αλλού, και ονομάζεται «κυριαρχία», για να διαφοροποιείται από την εξουσία που ασκείται από άλλους θεσμούς ή πρόσωπα. Για παράδειγμα, οι οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ, δηλαδή Δήμοι, Περιφέρειες) ή η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλοι διεθνείς οργανισμοί ασκούν και αυτοί εξουσία, αλλά αυτή είναι παράγωγη, καθώς τους δίδεται, παραχωρείται, από το κράτος.

Θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς σε τι διαφοροποιείται το «κράτος» από την «Πολιτεία»

Η έννοια «Πολιτεία»:

Η βασική διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εννοιών (κράτος – πολιτεία) συνίσταται στο ότι η Πολιτεία αναφέρεται στην κοινή συμβίωση των πολιτών που διέπεται από το δίκαιο και εμφανίζει κάποια ενοποιητικά χαρακτηριστικά. Βασικό χαρακτηριστικό της είναι η επιδίωξη του κοινού καλού, ανεξάρτητα από τις σχέσεις εξουσίας και τους καταναγκασμούς.

Τα συστατικά στοιχεία του κράτους

Η πρωτογενής εξουσία του κράτους ασκείται εντός ή επί μίας καθορισμένης χώρας, της επικράτειας, και ενός συνόλου ανθρώπων που διαβιώνουν εντός αυτής. Κάποιοι από τους κατοίκους αυτούς ενώνονται με το κράτος με νομικό δεσμό που ονομάζεται ιθαγένεια ή υπηκοότητα ή πολιτότητα (ιδιότητα του πολίτη), και συγκροτούν το λαό του κράτους. Συνεπώς, τα στοιχεία του κράτους είναι: η κυριαρχία, η επικράτεια και ο λαός.

Α) ΧΩΡΑ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

Χώρα ή επικράτεια είναι μία οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή, μια εδαφική, θαλάσσια ή εναέρια έκταση, ένας χώρος, εν γένει, εντός του οποίου ασκείται η κρατική εξουσία επί των προσώπων που είναι εγκατεστημένα ή διαμένουν σε αυτόν ή/και διέρχονται, ως πολίτες ή/και αλλοδαποί.

Β) ΛΑΟΣ

Ο λαός είναι το σύνολο των ανθρώπων που μένουν εντός της εδαφικής επικράτειας ή και εκτός και τους συνδέει με το κράτος ο θεσμός της ιθαγένειας. Υπό στενή έννοια ο λαός ταυτίζεται με το εκλογικό σώμα, που συνιστά υποσύνολο του λαού και συγκεκριμένα απαρτίζεται από τους ενήλικες που δεν έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα και, άρα, είναι ενεργοί πολίτες. Υπό αυτή την έννοια ο λαός, ως εκλογικό σώμα είναι το ανώτατο όργανο του κράτους, συνιστά δηλαδή ένα σύνολο συγκεκριμένων και συνταγματικά προσδιορισμένων αρμοδιοτήτων.

Γ) Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΩΣ «ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ»

Η κρατική εξουσία επιτάσσει όσους βρίσκονται ενός της επικράτειας να σέβονται τον νόμο της. Βρίσκεται πάνω απ' οτιδήποτε άλλο, τουλάχιστον επί της αρχής.

Η εξουσία, λοιπόν, αυτή είναι πρωτογενής και αυτοδύναμη, πράγμα που σημαίνει ότι δεν παράγεται ούτε εξαρτάται από οποιαδήποτε άλλη εξουσία. Για παράδειγμα η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει πρωτογενή εξουσία, διότι η εξουσία που ασκεί είναι δοτή. Αντίθετα, τις εξουσίες που ασκεί το κράτος τις παίρνει από μόνο του μέσω μιας πολιτικής διαδικασίας. Την ασκεί δε αυτοδύναμη, δηλαδή με τα δικά του μέσα εξαναγκασμού, όπως είναι ο στρατός, η αστυνομία, οι εφορίες, τα δικαστήρια κ.ά. Η κρατική εξουσία, άρα, είναι η ακαταγώνιστη, σε υποταγή και συμμόρφωση κάθε άλλης δύναμης ή θέλησης που βρίσκεται εντός του κράτους και δι-

αθέτει το μονοπώλιο της νομιμοποιημένης βίας ή του καταναγκασμού

Τούτο σημαίνει ότι καμία άλλη φυσική βία δεν νομιμοποιείται, αλλά ακόμα και του ίδιου του κράτους μόνο όταν είναι νόμιμη.

Τρίτο χαρακτηριστικό της εξουσίας είναι ότι είναι οργανωμένη και διαρκής, είναι δηλαδή θεσμοποιημένη, υπόκειται στον νόμο.

Σχετίζεται, με άλλα λόγια, με την εσωτερική κυριαρχία την οποία οριοθετεί το Σύνταγμα.

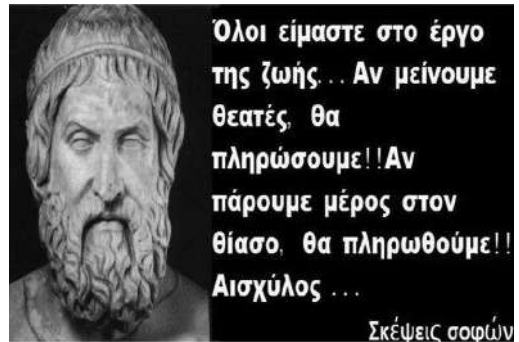
Δ) ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΩΣ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Το κράτος είναι μία ιδεατή εξαναγκαστική τάξη κανόνων δικαίου που καθορίζει τον τρόπο άσκησης καταναγκασμού σε μια καθορισμένη κοινωνία, καθώς και τους όρους παραγωγής των κανόνων δικαίου.

Ε) Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Ώθηση για το πέρασμα από τη φεουδαρχία, ή την απολυταρχία, προς το σημερινό συνταγματικό κράτος, έδωσε η αστική επανάσταση και το κίνημα του Διαφωτισμού.

Στη βάση, βέβαια, όλων αυτών των γεγονότων βρίσκεται η Βιομηχανική Επανάσταση. Θα πρέπει

να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι οι ιδέες δεν αναπτύσσονται ποτέ εν κενώ, αλλά χρειάζεται το υλικό υπόστρωμα που θα επιτρέψει σε κάποια στρώματα να αναπτύξουν κάποιες ιδέες, ώστε να προβούν στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους απέναντι στην κάθε εξουσία. Ώθηση, όμως, δίνεται και με την επανάσταση της τυπογραφίας.

Η μετάβαση αυτή από κανόνες που είναι προφορικοί σε κανόνες που είναι γραπτοί και άρα, προσιτοί, συνιστά μία πάρα πολύ σημαντική επανάσταση στην ιστορία της ανθρωπότητας, τόσο πολιτική όσο και πολιτισμική. Ο γραπτός λόγος είναι αυτός που μένει και δεσμεύει τον συντάκτη του.

Ζ) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Μέσα από αυτά τα βήματα του συνταγματισμού δημιουργείται τελικά το συνταγματικό κράτος, το οποίο αποτελεί τη σύζευξη του κράτους με το σύνταγμα. Το χαρακτηριστικό του είναι ότι η εξουσία του είναι οριοθετημένη κανονιστικά, οργανώνεται και λειτουργεί με προκαθορισμένους και πάγιους κανόνες και, τέλος, η εξουσία του είναι οριοθετημένη όχι μόνο στο εσωτερικό της αλλά και απέναντι στους πολίτες, μέσω της καθιέρωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το δε Σύνταγμα, υπό την ουσιαστική του μορφή αφορά στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του κράτους και την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ενώ, με την τυπική του έννοια αποτελεί το γραπτό κωδικοποιημένο κείμενο που βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας των κανόνων δικαίου, αναθεωρείται με μια ειδική ή συγκεκριμένη διαδικασία και, τέλος, υπερισχύει έναντι των άλλων κανόνων που δεν πρέπει να έρχονται σε αντίθεση μαζί του.

Το σύγχρονο πολιτικό πλαίσιο λειτουργίας των τοπικών κοινωνιών

Δύο ήταν τα στοιχεία που χαρακτήριζαν τη νέα εξέλιξη και έθεσαν σε κατάσταση συναγερμού τις τοπικές κοινωνίες: το πρώτο, ήταν η συρρίκνωση των λειτουργιών του εθνικού κράτους ως αυτόνομης μονάδας του διεθνούς συστήματος και το δεύτερο, οι εκδηλούμενες τάσεις αυτονομίας διαφόρων περιοχών, οι οποίες έθεσαν επιτακτικά το ζήτημα της ανεξαρτησίας από το εθνικό κέντρο χωρίς, ωστόσο, να θέτουν παράλληλα ζήτημα αποκόλλησής τους από τις διάφορες υπερεθνικές ολοκληρώσεις.

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ**

Μέσα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, τα κράτη, παρότι παρέμειναν και παραμένουν πρωταγωνιστές της παγκόσμιας σκηνής, υπέστησαν σοβαρές απώλειες στην κυριαρχία και στη λειτουργία τους, εκχωρώντας αρμοδιότητες σε πανίσχυρες διεθνικές γραφειοκρατίες.

Το δεύτερο στοιχείο αφορά στη γενική απορρύθμιση των μέχρι τότε υφιστάμενων εργασιακών σχέσεων στα πρότυπα της αμερικανικής αγοράς εργασίας, απορρύθμιση την οποία συνεπέφερε η διεθνοποιημένη οικονομική εξέλιξη της δεκαετίας του 1990. Η εμφάνιση εκατομμυρίων ανέργων, παρά την οικονομική ανάπτυξη σε επίπεδο μεγεθών, κλόνισε

τα προϋπάρχοντα οικονομικά μοντέλα του ήπιου προστατευτικού καπιταλισμού που είχε επιβάλλει η ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία και ενίσχυσε τη θέση των νεοφιλελευθέρων που επαγγέλονται άνοιγμα των οικονομικών συνόρων χωρίς όρους.

Στη διαδικασία αυτή λειτούργησαν οι αλληπάλληλες οικονομικές κρίσεις και η ουσιαστική κατάργηση των συνόρων που επέφερε η μετακίνηση τεράστιων ανθρωπομαζών από την Ασία και την Αφρική στην Ευρώπη: μια μετακίνηση που, για την Ελλάδα, σήμαινε την είσοδο στη χώρα πάνω από ενός εκατομμυρίου οικονομικών μεταναστών. Απόρροια των εξελίξεων αυτών ήταν η εμφάνιση μιας ολοένα και μεγαλύτερης ανασφάλειας, ανασφάλειας πολιτικής, ιδεολογικής και, πάνω από όλα, κοινωνικής των πολιτών εκείνων, οι οποίοι υιοθετούν εκ προοιμίου αμυντική στάση στις νέες αλλαγές.

Οι πολυσήμαντες εξελίξεις η σπουδαιότητα των οποίων δεν είναι πάντοτε ορατή με την πρώτη ματιά, δεν μπορούσε παρά να έχει καταλυτικές επιπτώσεις και στον τρόπο με τον οποίο η Τοπική Αυτοδιοίκηση παρεμβαίνει στη λειτουργία των τοπικών κοινωνιών. Η ραγδαία μεταβολή της εθνολογικής και κοινωνικής σύνθεσης του κοινωνικού πλαισίου, εντός του οποίου οι θεσμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης οργανώνουν τη δράση τους.

Η ανάδειξη νέων μορφών οικονομικού επιχειρείν εντός του οικονομικού χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαμορφώνουν ένα νέο και διαρκώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων.

Δημιουργούνται νέα προϊόντα και υπηρεσίες, καινούργιες δομές εμφανίζονται στις κλαδικές και τοπικές αγορές, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται και νέοι μηχανισμοί διαμόρφωσης τιμών.

Για να μπορέσουν να επιβιώσουν οι δημοτικές επιχειρήσεις οφείλουν να αναπροσαρμοστούν, ενίοτε με επώδυνο τρόπο, στο δημιουργούμενο ανταγωνισμό, προκειμένου να καλύψουν τη νέα ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών που δημιουργείται. Απλουστευτικά μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το πεδίο δράσης των δημοτικών επιχειρήσεων είναι διςυπόστατο: οι δημοτικές επιχειρήσεις να μην υπόκεινται στο ιδιωτικό δίκαιο ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, παράλληλα όμως πρέπει να συμμορφώνονται με συγκεκριμένες αρχές που διέπουν το δημόσιο πλαίσιο στο οποίο και λειτουργούν. Αν και μερίδιο των μετοχών τους ανήκει στο δημόσιο και το αντικείμενο τους αφορά στο δημόσιο συμφέρον, αντιμετωπίζονται ως τωτόσο, όπως οποιαδήποτε άλλη ιδιωτική επιχείρηση.

Αυτό επιτρέπει μια πιο ευέλικτη και αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων υπηρεσιών, ενώ παράλληλα

λειτουργεί και ως έναυσμα για κάθε Ο.Τ.Α. να δημιουργήσει δημοτικές επιχειρήσεις. Διάχυτη είναι σήμερα η ανησυχία ότι ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί το σύγχρονο κράτος και οι διεθνικές ενώσεις όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι αδιαφανής, απρόσιτος, πολύπλοκος και δεν επιτρέπει πάντοτε αρκετή αλληλεπίδραση και διαβούλευση σε μια πολυεπίπεδη εταιρική σχέση.

Από όλα τα παραπάνω αναδεικνύεται, έτσι, ο πολυσήμαντος ρόλος που έχουν να διαδραματίσουν οι αρχές που είναι εγγύτερα στον πολίτη, καθώς υπόκεινται σε άμεσο αντικειμενικά έλεγχο, ενώ μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων.

Η οργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών, η εξασφάλιση ευκαιριών για τη συμμετοχή των πολιτών και η αποτελεσματική λειτουργία του πολιτικού και διοικητικού συστήματος σε ένα κράτος ευημερίας απαιτούν αποκέντρωση της εξουσίας. Οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά σε εκείνους που τους αφορούν άμεσα, και κυρίως εκεί όπου παρέχονται οι υπηρεσίες και εκεί όπου συναντώνται οι πολίτες με την κυβέρνηση. Αυτό διασφαλίζει επίσης τις καλύτερες δυνατές πιθανότητες των πολιτών να επηρεάσουν τις αποφάσεις που τους αφορούν.

Οι άνθρωποι καλύτεροι από τα «συστήματα»

Σε έκτακτες περιόδους αναδύονται έκτακτες ή άγνωστες ποιότητες. Οι γιατροί, οι νοσηλεύτριες, οι νοσηλευτές, το νοσοκομειακό προσωπικό, αποδείχτηκαν καλύτεροι από το εκπαιδευτικό σύστημα κρατώντας όρθια τα σχολεία με όλες τις δυσκολίες.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΒΟΥΛΓΑΡΗ**

Χρειάζεται να κρατήσουμε αυτόν τον απολογισμό. Από τη μια, δείχνει πόσο αλλάζει το τοπίο σε ό,τι αφορά τη σχέση κοινωνίας – συνδικαλισμού – πολιτικής. Από την άλλη, πιστοποιεί τη μεταβολή της κοινωνικής ψυχολογίας, γεγονός που δημιουργεί ένα «αόρατο» δυναμικό μεταρρύθμισης, αν η Πολιτική μπορέσει να το αξιοποιήσει.

Ήταν γέννημα ενός μοντέλου ανάπτυξης που κατέληξε να βασίζεται στην ιδιωτική κατανάλωση, στον τουρισμό και τους τομείς των μη εμπορεύσιμων στη διεθνή αγορά αγαθών. Ένα μοντέλο που έρεπε στην παραγωγική εσωστρέφεια και την υπερχρέωση του κράτους. Το κράτος έχανε βαθμιαία την ισχύ του έναντι των διάσπαρτων ή συγκεντρωμένων συντεχνιακών συμφερόντων.

Τα κόμματα γίνονταν εξαρτημένα του από τον φόβο του πολιτικού κόστους και της συντεχνιακής ισχύος. Καθιερώθηκε έτσι μια συνέργεια πολιτικού συστήματος και οργανωμένων συμφερόντων που απο-

δείχτηκε φαύλος κύκλος με κατάληξη τη χρεωκοπία.

Όλα τα πιο πάνω θα μπορούσαν να συνοψιστούν στο ότι η μεταπολιτευτική Ελλάδα σταθεροποίησε τη Δημοκρατία, αλλά δεν έλυσε επιτυχώς τη σχέση Δημοκρατίας και Ανάπτυξης.

Σήμερα ζούμε μέσα στα χαλάσματα αυτού του πολιτικοκοινωνικού – συντεχνιακού συνασπισμού. Αρκεί να δούμε τη διάλυση των οργανωμένων κοινωνικών συμφερόντων και των επαγγελματικών ομάδων που τότε πρωταγωνιστούσαν. Και ακόμα περισσότερο την εξαφάνιση της συνδικαλιστικής αντιπροσώπευσής τους.

Ταυτόχρονα, η κοινή γνώμη έχει γίνει πιο εχθρική σε ό,τι θεωρεί στενή συντεχνιακή συμπεριφορά.

Γιατί τα τελευταία χρόνια, ας πούμε από το 2016-17 η οργή και η αγανάκτηση μεταβάλλεται βαθμιαία σε περισυλλογή και αναστοχασμό.

Πέρα όμως από το πολιτικό επίπεδο, αλλάζει και η κοινωνική ατμόσφαιρα. Ενισχύονται πιο γόνιμες και ώριμες αντιλήψεις που περιλαμβάνουν και τη σχέση κοινωνίας – συνδικαλισμού – πολιτικής. Στην ουσία αποδοκιμάζουν τη συντεχνιακή ιδιοποίηση των θεσμών της διοίκησης, της εκπαίδευσης, της υγείας, κ.α.

Αυτή η ρητή κοινωνική διεκδίκηση έρχεται να ενισχυθεί από τη συνειδητοποίηση ότι στη διάρκεια της κρίσης όπως είπαμε, οι άνθρωποι αποδείχτηκαν καλύτεροι από τα «συστήματα».

Μέσα σε θεσμούς που τους θεωρούσαμε προβλη-

ματικούς, ακραία κομματικοποιημένους και πελατειακούς υποταγμένους στα στενά συμφέροντα και τις βολές των εκεί εργαζομένων, υπάρχουν επιστημονικές και ηθικές ποιότητες που μπορούν να τους αναζωογονήσουν και να τους θέσουν στην υπηρεσία της κοινωνίας. Τέτοιες δυνάμεις υπάρχουν και στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στη διοίκηση, στις ένοπλες δυνάμεις και την αστυνομία.

Μπορεί η Πολιτική να επικοινωνήσει και να αξιοποιήσει αυτό το ηθικό – κοινωνικό δυναμικό που υπάρχει εκεί σχεδόν εγκλωβισμένο; Όχι κάθε Πολιτική, ούτε κάθε πολιτικός.

Μόνο μια Πολιτική που θα είναι διατεθειμένη να κάνει μια «βουτιά μέσα στην κοινωνία» για να συνομιλήσει με τους πρωταγωνιστές της καθημερινότητας, χωρίς να αρκείται μόνο στους τελετουργικούς «κοινωνικούς διαλόγους» με πεπαλαιωμένες συνδικαλιστικές αντιπροσωπείες. Μόνο μια Πολιτική που ξεπερνά την παραμορφωτική μεσολάβηση των μίντια τα οποία αρέσκονται σε τυποποιημένες κομματικο-συνδικαλιστικές «διαλογικές ξιφομαχίες».

Στην πραγματικότητα, μια τέτοια Πολιτική θα συναντηθεί με μια βαθύτερη και αναδυόμενη ανάγκη της κοινωνίας των πολιτών και των εργαζομένων να βρουν μια νέα αντιπροσώπευση που δεν θα αναπαράγει τις καθιερωμένες παθογένειες και ρουτίνες.

Οι πολίτες αναζητούν μια νέα εκπροσώπηση του εαυτού τους.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΛΥΒΑΘΜΙΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Υπάρχει σαφής διάκριση εξουσιών μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης, αν και οι δύο εξουσίες έχουν το συνταγματικό δικαίωμα να νομοθετούν. Σε θέματα ασφάλειας, αστυνομίας, πολιτικής προστασίας, εκπαίδευσης και φυσικών καταστροφών κεντρική και περιφερειακή εξουσία νομοθετούν από κοινού. Σε θέματα πυροσβεστικής προστασίας, κοινωνικής πρόνοιας (βρεφοκομεία, παιδικοί σταθμοί, οίκοι κοινωνικής προστασίας), οικιστικού και πολεοδομικού σχεδιασμού νομοθετούν τα κρατίδια, τα οποία έχουν και την αποκλειστική αρμοδιότητα για τη λειτουργία τους, ενώ σε θέματα δικαιοσύνης, εξωτερικής πολιτικής, κοινωνικής ασφάλισης, πρόνοιας οικογενειών, συγκοινωνιών και μεταφορών το κράτος, το οποίο έχει και την απόλυτη ευθύνη της λειτουργίας τους.

Υπάρχουν και διάφοροι άλλοι τομείς, των οποίων τη μέριμνα έχουν από κοινού κρατίδια και κεντρική κυβέρνηση.

ΒΕΛΓΙΟ

Αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης αποτελούν η οικονομική πολιτική, ο στρατός, η εξωτερική πολιτική, η δικαιοσύνη, η εργασία και η κοινωνική ασφάλιση. Στις αρμοδιότητες των περιφερειών ανήκουν η προστασία του περιβάλλοντος, η χωροταξία και πολεοδομία, οι μεταφορές, η βιομηχανική

ανάπτυξη, η οικονομική και ενεργειακή πολιτική και το εξωτερικό εμπόριο, ενώ στις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εντάσσονται κυρίως ο τουρισμός και ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση, την υγεία, τον οικογενειακό προγραμματισμό, την κατασκευή και συντήρηση δρόμων, την αναψυχή, τη μετανάστευση και την έκδοση πιστοποιητικών.

Το 1999 είχε ήδη καθιερωθεί η δυνατότητα προκήρυξης δημοψηφίσματος για υποθέσεις τοπικού ενδιαφέροντος.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης αποτελούν η εξωτερική πολιτική, η άμυνα και εθνική ασφάλεια, η φορολογική ισορροπία, η οικονομική και νομισματική πολιτική, η πολιτική απασχόλησης και η κοινωνική πρόνοια, ενώ στις αρμοδιότητες της περιφέρειας ανήκουν η υγεία, η εκπαίδευση, η εσωτερική φορολογία, η στέγαση, η οικονομική ανάπτυξη, οι συγκοινωνίες, το περιβάλλον, η γεωργία, ο αθλητισμός και η αλιεία.

Κάθε περιφέρεια έχει ως συνήθεις αρμοδιότητες την πυρόσβεση, την αστυνόμευση, την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τις κοινωνικές υπηρεσίες, τις συγκοινωνίες, τις βιβλιοθήκες, την αποκομιδή απορριμμάτων, τη στέγαση και το χωρικό σχεδιασμό.

Ο κατώτερος βαθμός αυτοδιοίκησης (ενορίες-κοινότητες) που συνήθως διοικείται από ένα αιρετό συμβούλιο έχει την για την αποκομιδή απορριμμάτων και τη στέγαση, καθώς και για την υγεία, το περιβάλλον και τον τοπικό σχεδιασμό.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης: Διευρυνόμενες διοικητικές εξουσίες εξαιτίας του χαμηλού βαθμού αυτονομίας των αποκεντρωμένων αρχών.

Την ευθύνη της διοίκησης στους δήμους και τις κοινότητες την έχουν είτε εκλεγμένα συμβούλια, είτε Μάνατζερς διορισμένοι από το κράτος. Οι αρμοδιότητες της περιφερειακής διοίκησης συνίστανται στο συντονισμό των δημόσιων υπηρεσιών, στην υλοποίηση πολιτικών της κεντρικής διοίκησης και στη διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων (κυρίως των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων).

Στις αρμοδιότητές τους συγκαταλέγονται ακόμη η στέγαση-κατασκευές, η συντήρηση του οδικού δικτύου, οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, η ψυχαγωγία, το περιβάλλον και οι πυροσβεστικές υπηρεσίες.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Η κεντρική διοίκηση ευθύνεται για την άμυνα, την εξωτερική πολιτική, την οικονομική-νομισματική πολιτική, το εξωτερικό εμπόριο, τη μετανάστευση, την ασφάλεια-αστυνομία, την πολιτική προστασία, την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική πολιτική, το ληξιαρχείο και τους εκλογικούς καταλόγους, το φυσικό σχεδιασμό, την προστασία του περιβάλλοντος, τη συγκοινωνία, τους δρόμους, τα λιμάνια-αεροδρόμια, την παροχή ύδατος και ηλεκτρικής ενέργειας, τον τουρισμό και τα θέατρα-μουσειαβιβλιοθήκες.

Οι περιφέρειες που διαθέτουν νομοθετική εξουσία (νομοθετική συνέλευση) και δικά τους κυβερνητικά όργανα (εκτελεστικό συμβούλιο με επικεφαλής τον πρόεδρο της περιφέρειας) έχουν επίσης τις περισσότερες από τις παραπάνω αρμοδιότητες (πλην της εξωτερικής πολιτικής, της άμυνας, της οικονομικής-νομισματικής πολιτικής και του εξωτερικού

εμπορίου) σε περιφερειακό επίπεδο. Παρατηρείται, συνεπώς, μία αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων με την περιφέρεια και τους ΟΤΑ να ευθύνονται για ζητήματα, για τα οποία έχει την ευθύνη και η κεντρική διοίκηση, σε τοπικό όμως επίπεδο.

ΙΤΑΛΙΑ

Η κεντρική διοίκηση είναι υπεύθυνη για την οικονομική ανάπτυξη και τη βιομηχανία, τη φορολογική πολιτική, τη δικαιοσύνη, το στρατό και την άμυνα της χώρας, την εξωτερική πολιτική κλπ.

Η περιφέρεια είναι αυτόνομο νομικό πρόσωπο με δικές του εξουσίες και δύναται να θεσπίζει νομοθετικούς κανόνες για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Οι νομικές πράξεις των περιφερειών συγκροτούν ειδικό κλάδο του Δημοσίου Δικαίου που αποκαλείται Περιφερειακό Δίκαιο.

Οι περιφέρειες κατά την άσκηση του κανονιστικού έργου τους περιορίζονται από το εθνικό συμφέρον και το συμφέρον των άλλων περιφερειών. Έχουν την ευθύνη για την πολεοδομία, τα δημόσια έργα, τις μεταφορές, την εφαρμογή πολιτικών απασχόλησης, τη διαχείριση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μαζί με τους δήμους, την οικονομική και χωρική ανάπτυξη, τις κοινωνικές υπηρεσίες, την τοπική αστυνομία και αγροφυλακή, την οριοθέτηση των δήμων, τη γεωργία, τη βιοτεχνία.

Ο Β' βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι επαρχίες, έχουν την ευθύνη για τη χωροταξία, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, την εποπτεία του κυνηγιού και της αλιείας εντός των χωρικών υδάτων της επικράτειας και τη διαφύλαξη ενεργειακών και φυσικών πόρων.

Ο Α' βαθμός ΟΤΑ, η δήμοι, έχουν ως αρμοδιότητες τις κοινωνικές υπηρεσίες, τη συντήρηση οδικών δικτύων, την οργάνωση μέσω μαζικής μεταφοράς, τη διενέργεια εκλογών και στατιστικών ερευνών, την τήρηση ληξιαρχικών αρχείων, τη δημόσια τάξη, τη διαχείριση/συντήρηση νηπιαγωγείων και την εποπτεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη συνδιαχείριση της δευτεροβάθμιας, τον πολιτισμό και τις αθλητικές εγκαταστάσεις καθώς και την αγαθοεργία.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Τομείς αρμοδιοτήτων όπως δικαιοσύνη και άμυνα ανήκουν αποκλειστικά στην ευθύνη της κεντρικής κυβέρνησης. Σε κάποιους τομείς υπάρχει κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικής κυβέρνησης και περιφερειακής διοίκησης με το κράτος να έχει την ευθύνη της χρηματοδότησης και τις περιφερειακές μονάδες την ευθύνη για την υλοποίηση του έργου και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων.

Οι αρμοδιότητες που ασκούνται αποκλειστικά από τους δήμους αφορούν στα ληξιαρχικά ζητήματα, στα προγράμματα απασχόλησης, την πολεοδομία, τη διαχείριση της ιδιοκτησίας της γης, τη διαχείριση των ακινήτων των νηπιαγωγείων, των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την ευθύνη των αθλητικών εγκαταστάσεων, την κοινωνική πρόνοια και στέγαση καθώς και τον καθαρισμό των λυμάτων.

Οι αρμοδιότητες που εμπίπτουν αποκλειστικά στην ευθύνη των επαρχιών είναι η συντήρηση των οδικών δικτύων, τα θέατρα και η προστασία του περιβάλλοντος. Υπάρχει και μια σειρά άλλων ζητημάτων που κατανέμονται μεταξύ δήμων/κοινοτήτων και επαρχιών, όπως το φωταέριο, ο ηλεκτρισμός κ.α.

Γιατί χρειάζεται η αυτοδιοίκηση σε μια κοινωνία

«Μα γιατί όσα ξέρει ο νοικοκύρης δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος»

- Για να μην γλιστρούν τα παπούτσια κόψτε μία πατάτα και περάστε τα από κάτω.

- Τα φρούτα στην φρουτιέρα διατηρούνται αν βάζομε και λεμόνια.

- Αν ξεβάφουν τα ρούχα το ένα αναμεταξύ με το άλλο να το πλύνετε με γάλα.

- Για να καθαρίσουν οι γιακάδες των κουστουμιών βάζομε σε ένα φλιτζάνι του καφέ μία κουταλιά αμμωνία και αφού βουτήξομε ένα πανί τρίβομε τον γιακά.

- Αν στο βάζο έχομε τριαντάφυλλα ή άλλα λουλουδία και βάλομε στο νερό αμμωνία θα αλλάξουν χρώμα.

- Για τα τσιμπήματα από έντομο τρίψτε κρεμμύδι ή πράσο στο δέρμα.

- Πριν χρησιμοποιήσετε ένα λεμόνι καλό είναι να το βάλετε μέσα σε ζεστό νερό για 5'. Έτσι θα έχετε περισσότερο χυμό.

- Σε παράθυρο που έχει φουσκώσει και δεν κλείνει περνάμε την βάση με σαπούνι.

- Επίσης όταν ένα φερμουάρ δεν κλείνει το περνάμε με σαπούνι και γλιστράει.

- Αν έχομε ιδρώσει και ο λεκές από τα ρούχα δεν βγαίνει το τρίβομε με νερό και ξύδι. 3 ποτήρια νερό και 1 ξύδι.

- Αν θέλετε να μακρύνετε ένα ρούχο και φαίνεται το σημάδι του στριφώματος το βουρτσίζομε με λευκό ξύδι και σιδέρωμα με χλιαρό σίδερο.

ΨΑΡΙ ΠΕΛΑΓΙΣΙΟ Η ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ;

Το ερώτημα που όλοι θέτουμε στον εαυτό μας, απαντημένο από τους ειδήμονες οι οποίοι γνωρίζουν καλά την ποιότητα των ψαριών που παράγονται στην Ελλάδα.

Των **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΥΛΩΝΑ - ΚΡΙΤΩΝΟΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΗ**

Ο καταναλωτής δεν έχει συνηθίσει ακόμα στην ιδέα της ιχθυοκαλλιέργειας». Πολύ λίγοι από εμάς έχουν δει φάρμες με ψάρια, ενώ όλοι έχουμε δει στα χωριά μας κτηνοτρόφους να μεγαλώνουν οικόσιτα ζώα. Έτσι, κανείς δεν αμφισβητεί ότι τα κοτόπουλα, πρόβατα, γουρούνια και μοσχάρια προέρχονται από φάρμες και δεν υπάρχει συζήτηση εάν τα «άγρια» είναι καλύτερα από τα εκτροφής.

Άρωμα, γεύση, ποιότητα

Είναι γεγονός ότι τα ψάρια από την αλιεία υπερτερούν σε άρωμα και γεύση.

Σε όλα τα ζώα που αποτελούν τροφή του ανθρώπου, αυτά που μεγαλώνουν στη φύση έχουν καλύτερη γεύση και άρωμα, λόγω της μεγαλύτερης ποικιλίας στην τροφή τους.

Ωστόσο ο καταναλωτής ας λάβει υπόψη και άλλα, πιο σημαντικά κριτήρια επιλογής, στα οποία τα εκτρεφόμενα ψάρια υπερτερούν ξεκάθαρα των αντίστοιχων αλιευμένων του ίδιου είδους:

α) Τιμή. Τα ψάρια εκτροφής έχουν τιμές που είναι κατά πολύ χαμηλότερες από τα αντίστοιχα αλιευμένα.

β) Ασφάλεια του τροφίμου. Στην ιχθυοκαλλιέργεια ελέγχουμε απόλυτα που εκτρέφονται και με τι τρέφονται τα ψάρια, και οι τροφές τους είναι ελεγμένες για τοξίνες και βαρέα μέταλλα.

γ) Σταθερότητα στην ποιότητα. Ανάλογα με την εποχή, μπορεί να αλλάξει η διατροφική αξία των άγριων ψαριών ανάλογα με τη διαθεσιμότητα τροφής, αλλά και τη φάση της αναπαραγωγής τους.

Στην ιχθυοκαλλιέργεια τα ψάρια τρώνε σταθερά και καθημερινά ανάλογα με την όρεξή τους, έτσι η διατροφική τους αξία είναι πιο σταθερή.

δ) Ευζωία του εκτρεφόμενου ψαριού. Τα ψάρια της ιχθυοκαλλιέργειας θανατώνονται άμεσα με όσο δυνατότερο ανώδυνους τρόπους, χωρίς να παλεύουν σε αγκίστρια και να τραυματίζονται σε δίχτυα. Αυτό έχει θετικές επιπτώσεις και στην ποιότητα της σάρκας τους.

ε) Φρεσκότητα. Τα εκτρεφόμενα ψάρια αμέσως μετά την εξαίεση διατηρούνται πάντα σε θερμοκρασία κάτω των 4°C μέχρι να φτάσουν στο καλάθι του καταναλωτή.

Συμπερασματικά, κάτω από τις σωστές προδιαγραφές ιχθυοκαλλιέργειας, η ποιότητα των εκτρεφόμενων ψαριών είναι άριστη, εξίσου ή και ανώτερη από κάποια άγρια, αλιευμένα είδη.

Χωρίς αντιβιοτικά!

Υπάρχουν όμως και προκαταλήψεις για τα ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας που οφείλονται εν μέρει σε αρνητικά (και αναληθή) δημοσιεύματα. Γίνεται συχνά αναφορά για χρήση αντιβιοτικών, ενώ για το ψάρια υδατοκαλλιέργειας υπάρχει ελάχιστη έως καθόλου χρήση αντιβιοτικών, χωρίς κατάλοιπα στο τρόφιμο.

Μετά από ραγδαία ανάπτυξη δεκαετιών, σήμερα το 52% των ιχθυηρών που καταναλώνονται παγκοσμίως προέρχεται από την υδατοκαλλιέργεια (Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων των Ηνωμένων Εθνών, www.fao.org)!

Αφού οι ωκεανοί, τα ποτάμια και οι λίμνες μας υπεραλιεύονται για δεκαετίες τώρα και δεν μπορούν να παραγάγουν περισσότερα αλιεύματα, είναι σίγουρο ότι αυτό το ποσοστό θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο.

Ειδικά τα θαλασσιά ψάρια είναι πολύ σημαντικά για την ανάπτυξη και υγεία του εγκεφάλου και του καρδιαγγειακού συστήματος, λόγω της περιεκτικότητάς τους σε ω-3 λιπαρά οξέα και ιχνοστοιχεία.

Στην Ελλάδα, το 62% των ιχθυηρών παράγονται από την υδατοκαλλιέργεια, η οποία αποτελεί τον πρώτο εξαγωγικό κλάδο ζωικής παραγωγής.

Να κοπούν οι επιδοτήσεις στις ΑΠΕ

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά – αιολικά δεν χρειάζεται πλέον στήριξη, ώστε να συμμετάσχουν επενδυτές

Για τα φωτοβολταϊκά πάρκα που θα γίνουν σε απολιγνιτοποιημένες περιοχές, θα δώσουμε δικαίωμα μόνο στους κατοίκους να πάρουν μετοχές και να μετράσουν στα κέρδη της ΔΕΗ.

Του **ΝΟΤΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο 45χρονος νέος πρόεδρος και CEO της ΔΕΗ Γιώργος Στάσης έχει ξεκάθαρο σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των υπηρεσιών της μεγαλύτερης εταιρείας της Ελλάδας.

-Το τελευταίο διάστημα έχει φουντώσει η συζήτηση για το κατά πόσον πρέπει να συνεχιστεί η πολιτική επιδοτήσεων των ΑΠΕ στην οποία βασίστηκαν όλα αυτά τα χρόνια οι επενδύσεις στα φωτοβολταϊκά και τις ανεμογεννήτριες. Ποια είναι η δική σας άποψη;

-Η παραγωγή από φωτοβολταϊκά και αιολικά στις μέρες μας είναι απολύτως ανταγωνιστική.

Θυμίζω την πρόσφατη έκθεση του Bloomberg NEF και την ανάλυση κόστους που έχει κάνει για τον ενεργειακό τομέα στην Ελλάδα.

Σήμερα είναι πλέον φθηνότερο να κατασκευάσεις από την αρχή ένα αιολικό ή ένα φωτοβολταϊκό πάρκο από το να παράγεις ρεύμα από ορυκτά καύσιμα. Κατά συνέπεια, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ αυτού του είδους (φωτοβολταϊκά και αιολικά) δεν χρειάζεται επιδότηση, αλλά στήριξη ώστε να συμμετάσχουν επενδυτές κανονικά στις ενεργειακές χρηματιστηριακές αγορές που ξεκινάμε πια και στην Ελλάδα από 1/11/2020, το λεγόμενο «target model». Ο καταναλωτής δεν χρειάζεται να επιβαρύνεται με επιπλέον κόστος για να χρηματοδοτούνται νέες επενδύσεις φωτοβολταϊκών και αιολικών, οι οποίες είναι απολύτως ανταγωνιστικές. Και πρέπει να σημειώσω ότι αυτός είναι ο τρόπος για να μειωθεί –μέσα από τον ανταγωνισμό– ακόμη περισσότερο το κόστος της παραγωγής ενέργειας από τις ΑΠΕ, κάτι που θα επιτρέψει στη ΔΕΗ να προσφέρει στους καταναλωτές αλλά και στις εγχώριες επιχειρήσεις φθηνότερο ρεύμα, ώστε με τη σειρά τους να μειώσουν το κόστος παραγωγής τους.

-Πώς θα πείσετε τους πολίτες σε νησιά π.χ. στις Κυκλάδες να βάλουν ανεμογεννήτριες που πολλές περιπτώσεις αλλοιώνουν το φυσικό κάλλος κάθε νησιού.

-Πρέπει ο κόσμος να καταλάβει ότι οι ΑΠΕ είναι το μέλλον. Και δεν μπορεί κάποιοι κάτοικοι νησιών τόσα χρόνια να απολαμβάνουν τη φθηνή ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στη Μεγαλόπολη και στην Πτολεμαΐδα με κόστος στο περιβάλλον της περιοχής και στις ζωές των ανθρώπων και σήμερα που ο λιγνίτης είναι πανάκριβος και καταργείται να μη δέχονται να εγκατασταθούν στο νησί ανεμογεννήτριες για να παράγουν το ρεύμα που καταναλώνουν. Προφανώς δεν πρόκειται να βάλουμε ανεμογεννήτριες κοντά σε σπίτια.

Έχουν δοθεί πάρα πολλές άδειες ΑΠΕ σε όλη την Ελλάδα. Κάποια έργα θα προχωρήσουν, κάποια όχι. Υπερβολές δεν θα γίνουν. Άλλο όμως, υπερβολή κι άλλο να μηδενίσουμε τις ανεμογεννήτριες σε ένα νησί επειδή αντιδρούν οι κάτοικοι. Πιστεύω πως η κατάσταση θα αυτορρυθμιστεί. Χρειάζεται ενημέρωση και κατανόηση.

«ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

«ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΣΤΕ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΡΥΠΑΙΝΟΥΝ»

Ο αστικός (και μάλλον οικουμενικός) μύθος υποστηρίζει ότι οι ρυπογόνες εκπομπές άνθρακα που ευθύνονται για την κλιματική αλλαγή προέρχονται πλέον κυρίως από τις φτωχότερες, αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη, στις οποίες εδών και δεκαετίες μετατοπίζεται η ρυπογόνα βιομηχανική δραστηριότητα, άρα και από τα φτωχότερα στρώματα του παγκόσμιου πληθυσμού.

Η έκθεση της Oxfam, σε συνεργασία με το Stockholm Environment Institute, που είδε χθες το φως της δημοσιότητας, αποκαθιστά τα πράγματα. Τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι το πλουσιότερο τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού και η κοτανάλωση στην οποία διοχετεύει τον πλούτο του ευθύνονται για το μεγαλύτερο μέρος των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μεταξύ 1990-2015, που είναι και η περίοδος που εδραιώθηκε επιστημονικά ότι οι εκπομπές άνθρακα ευθύνονται για την κλιματική αλλαγή.

Το πλουσιότερο 10% της ανθρωπότητας (περί-

που 630 εκατ. άνθρωποι) ευθύνεται για το 52% των σωρευτικών εκπομπών της περιόδου. Το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού που εντάσσεται στη μεσαία εισοδηματική τάξη (περίπου 2,5 δισ. άτομα) ευθύνεται για το 41% των εκπομπών διοξειδίου.

Το φτωχότερο 50% του παγκόσμιου πληθυσμού (με κατά κεφαλήν εισόδημα λιγότερο από 6.000 δολάρια) συμβάλλει μόλις στο 7% των εκπομπών διοξειδίου.

Οι φτωχοί υποφέρουν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή, αν και ευθύνονται λιγότερο γι' αυτήν είναι το αφοριστικό συμπέρασμα της έκθεσης της Oxfam, που καλεί τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο να θέσουν την κοινωνική δικαιοσύνη και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στο επίκεντρο των σχεδίων τους για οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία.

Ισοδύναμος της επιβάρυνσης φόρος να ανακουφίζει τους φτωχούς από τις επιπτώσεις της μόλυνσης και της φτώχειας.

Ανατροπές σε γεωργία και κτηνοτροφία με «έξυπνες» εφαρμογές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει και τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον αγροτικό τομέα και ιδιαίτερα τη γεωργία ακριβείας, ως ένα από τα βασικότερα μέσα μείωσης του κόστους παραγωγής αλλά και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Του **ΒΑΣΙΛΗ Σ. ΚΑΝΕΛΛΗ**

Η εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών και τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο οικονομικής πρόοδου στις αγροτικές περιοχές, εξασφαλίζοντας την καταλληλότερη ανταπόκριση στις νέες προκλήσεις, όπως η αύξηση των ακραίων κλιματολογικών συνθηκών, η τροφοδότηση με τρόφιμα του αυξανόμενου πληθυσμού και η εξασφάλιση ηλικιακής ανανέωσης του γεωργικού τομέα.

«ΕΥΦΥΗΣ» ΓΕΩΡΓΙΑ. Τι είναι, όμως, «ευφυής» γεωργία και πώς αυτό μπορεί να εφαρμοστεί;

Υπάρχουν ήδη τεχνολογικά επιτεύγματα που είναι έτοιμα να χρησιμοποιηθούν.

Για παράδειγμα, ο αγρότης μπορεί να διαθέτει ένα αισθητήρα στο χωράφι του ώστε να ξέρει πότε αυτό χρειάζεται πότισμα και πόσο νερό.

Υπάρχουν, επίσης, drones τα οποία παρακολουθούν τα φύλλα των καλλιεργειών για να ξέρουν ποια είναι άρρωστα και πότε χρειάζονται φυτοφάρμακα.

Αλλά και μηχανήματα που «φυτεύονται» και κάνουν μετρήσεις για το ποιο σημείο της καλλιέργειας χρειάζεται λίπασμα ή φυτοφάρμακο. Αλλά και πόση

είναι η παραγωγή, αν υπολείπεται από τον στόχο και τι χρειάζεται για να βελτιωθεί.

Υπάρχουν τρακτέρ με GPS που συνδέεται με δορυφόρο και μηχανήματα που κάνουν ανάλυση στο χωράφι και σου προτείνει το «μείγμα» φωσφόρου, καλίου ή άλλου λιπάσματος που απαιτείται.

Στις «έξυπνες» λύσεις είναι και ο τοπικός μετεωρολογικός σταθμός, ώστε ο παραγωγός να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή τι καιρό θα κάνει πάνω από το χωράφι του.

Ένα εντυπωσιακό σύστημα που έχει δημιουργηθεί δίνει τη δυνατότητα, μέσω Wifi, στον γεωργό να ..... ρίχνει το λίπασμα από το σπίτι του, χωρίς καν να πηγαίνει στο χωράφι.

ΖΩΑ ΜΕ ΤΑΧΥΠΑΛΜΙΑ. Υπάρχουν τέλος ειδικά βραχιόλια που φοριούνται στα ζώα και δείχνουν αν έχουν ταχυπαλμία ή αν είναι άρρωστα. Αυτά και άλλα πολλά τεχνολογικά καλούδια είναι διαθέσιμα και στην Ελλάδα ή είναι εύκολο να δημιουργηθούν στα τεχνολογικά ιδρύματα που διαθέτει η χώρα.

Ή σε ομάδες συνεργασίας που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν το επιστημονικό προσωπικό της χώρας για την ανάπτυξη «έξυπνων» συστημάτων.

Η εμπλοκή της τεχνολογίας στην αγροτική παραγωγή συνδέεται με την εκπαίδευση.

Και για τον λόγο αυτόν ετοιμάζεται ο θεσμός των «γεωργικών συμβούλων» που θα δίνουν κατευθύνσεις ώστε και η παραγωγή να είναι καλύτερη και πιο αποδοτική, και να είναι περιβαλλοντικά πιο φιλική.

Ήδη οι νέοι αγρότες προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα, ωστόσο ακόμη περίπου 8 στους 10 αγρότες είναι άνω των 60 ετών.,

Η νέα ραχοκοκαλιά της οικονομίας δεν είναι η παλιά μικρή επιχείρηση, αλλά μια σύγχρονη επιχείρηση παραγωγής ιδεών. Πλέον δεν ενοικιάζουμε χώρους σε έναν δρόμο, νοικιάζουμε... space στην παγκόσμια αγορά.

Ο χωριάτης κι αν πλουτίζει, το τσαρούχι δεν τ' αφήνει.

Πως θα αναγκαστείς να δουλέψεις!

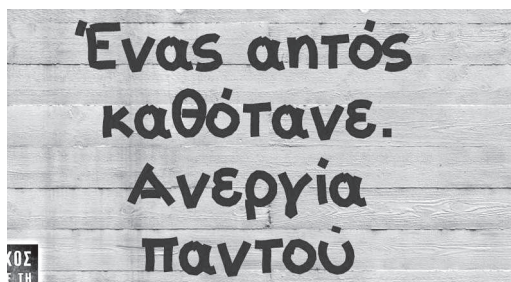
Πάνω από το 18% καταγεγραμμένη ανεργία στην χώρα μας!!

Λίγο πιο κάτω θεωρώ εγώ πως είναι το ποσοστό των ανέργων στην χώρα μας, μιας και είναι σύνηθες το φαινόμενο, άτομα που έχουν κάρτα ανεργίας, παράλληλα να δουλεύουν μαυρα σε καφετέριες, διανομές φυλλαδίων, αγροτικές δουλειές και μεροκάματα σε συσκευαστήρια εποχιακών φρούτων.

Κι όμως υπάρχει μια λύση που χρησιμοποιείται κατα κόρον σε ευρωπαϊκά κράτη κι όχι μόνον, μιας κι η Αυστραλία, ο Καναδάς και κάποιες προηγμένες χώρες της Αφρικής το εφαρμόζουν τακτικά!

Η λύση είναι η εξής:

Ο ΟΑΕΔ περνάει απο μινι συνέντευξη το άτομο που ζητά να του χορηγηθεί κάρτα ανεργίας. Αναλύουν τα προσόντα του και τις δουλειές που είναι διατεθειμένος να κάνει!! Του δίνει μια επιχορήγηση κάθε μήνα στο ίδιο επίπεδο του βασικού μισθού. "ο-

μως το επίδομα αυτό δεν δίδεται εφορου ζωής ούτε για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα. Ο άνεργος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει κάθε μήνα μία λίστα με τις δουλειές στις οποίες έστειλε βιογραφικό ή πέρασε συνεντεύξεις για την προσπάθεια πρόσληψής του. Αν τυχόν ο ΟΑΕΔ δει ότι ο άνεργος βολεύτηκε με τον μισθό και δεν έψαξε για δουλειά, του κόβει το επίδομα, μέχρι να εμφανίσει την λίστα με τις επιχειρήσεις που έψαξε να προσληφθεί. Αν τυχόν ο άνεργος δεν βρεί δουλειά στο αντικείμενο του ή δεν προσληφθεί απο κάποιον, τότε αναλαμβάνει ο οαεδ να του βρεί εργασία σε επιχειρήσεις σχετικές με το αντικείμενο του.. Αν όμως και τότε ο άνεργος δεν προσληφθεί, τότε ο ΟΑΕΔ του προτείνει δουλειές ασχεταις με το αντικείμενο του που όμως αν λάβει μια στοιχειώδη εκπαίδευση, θα μπορεί να προσληφθεί. Τέτοιες δουλειές είναι οι κάθε

λογής αγροτικές δουλειές, καθώς και δουλειές όπως καφετέριες, διανομές φυλλαδίων και άλλες δουλειές που όλοι μας μπορούμε να κάνουμε ακόμη κι αν μερικοί έχουμε ποσοστό αναπηρίας σε κάποια μέλη του σώματος μας!

Με αυτόν τον τρόπο αναγκάζεις τον άνεργο, να μην επαναπαυθεί στα χρήματα του επιδόματος, αλλά να ψάξει για δουλειές και οι επιχειρήσεις εκτάσεις και σε δουλειές που μεχρι πριν καιρό αισθανόταν ότι δεν είναι για το επίπεδο του!

Επίσης, επιδοτεί τις ασφαλιστικές εισφορές των επιχειρήσεων έτσι ώστε να συμφέρει τις επιχειρήσεις να προσλάβουν κόσμο.

Έτσι και το πρόβλημα της ανεργίας μειώνεται σημαντικά, οι άνθρωποι δεν επαναπαύονται στις καφετέριες, αλλά ψάχνουν για δουλειά και οι επιχειρήσεις δουλεύουν γιατί θα κινηθεί χρήμα στην αγορά. Αφού κάθε άνεργος θα έχει χρήματα να αγοράσει, έτσι θα κερδίσουν όλες οι επιχειρήσεις.

Και το ΚΥΡΙΟΤΕΡΟ... Γλιτώνεις πολλά, παρα πολλά χρήματα απο τον κρατικό προϋπολογισμό που δίδοταν μέσω επιδομάτων που υπήρχαν μόνο και μόνο για ψηφροθηρικούς λόγους ή για να εξομαλυνθεί μια δυσχερής κατάσταση!

Θεωρώ πως είναι μια καλή λύση για την χώρα μας!!

Δεκτές όλες οι παρατηρήσεις.

ΚΡΑΝΙΑΣ ΠΕΤΡΟΣ

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΠΛΟΥΣΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΙΟ

«ΜΥΣΤΙΚΟ» ΤΟΥ Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πριν 20 περίπου χρόνια η Ανάβρα ήταν απλά ένα απομακρυσμένο χωριό της Μαγνησίας, όπου λίγοι κάτοικοι και πολλά ζώα συμβίωναν σε ένα ερειπωμένο και εγκαταλελειμμένο από τους πάντες τόπο.

Λίγα χρόνια μετά, όχι μόνο κατάφερε να σταθεί όρθιο, αλλά και να γίνει το χωριό πρότυπο ανάπτυξης για όλη την Ευρώπη. Με ποσοστό ανεργίας στο μηδέν και με μέσο όρο ηλικίας τα 40 έτη, ο πληθυσμός διπλασιάστηκε.

Οι 700 κάτοικοι, όλοι τους κτηνοτρόφοι, απολαμβάνουν εισοδήματα από 30 έως 100 χιλιάδες ευρώ και μια ποιότητα ζωής που μπορεί να συγκριθεί μόνο με την πλούσια Ελβετία.

Κρατικά κανάλια κάθε ευρωπαϊκής χώρας, αλλά και επισκέπτες τόσο από την Ευρώπη όσο και από την Ελλάδα, έχουν επισκεφθεί το χωριό για να καταγράψουν και να «κλέψουν» το μυστικό της Ανάβρας ή έστω για να δουν ζωντανά αυτά που ακούν και διαβάζουν. Οι υποδομές του υποδειγματικές: Το αιολικό πάρκο, που δίνει έσοδα 100.000 ευρώ ετησίως στην κοινότητα, τα τρία υπερσύγχρονα κτηνοτροφικά πάρκα που στεγάζουν το χειμώνα (όταν η Ανάβρα αποκλείεται από τα χιόνια) 25.000 ζώα, το πρότυπο σφαγείο που θυμίζει χειρουργείο, το διάωρο πάρκινγκ των 60 θέσεων, το γυμναστήριο με τα τελευταίες τεχνολογίας μηχανήματα, τα γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ, το λαογραφικό μουσείο και φυσικά το περιβαλλοντικό-πολιτιστικό πάρκο, έκτασης 240 στρεμμάτων. Η κοινωνική μέριμνα κατέχει πρώτη θέση: νηπιαγωγείο και δημοτικό του «κουπιού», αγροτικό ιατρείο (πάντοτε στελεχωμένο), δωρεάν στέγαση για τους δα-

σάλους και τους γιατρούς, «Βοήθεια στο σπίτι», σχεδιασμός για γηροκομείο, ακόμα και για πισίνα!

Ποιο είναι άραγε το μυστικό της επιτυχίας; Πώς μια μειονεκτική περιοχή κατάφερε το «θαύμα»;

Η μάχη με τη μιζέρια άρχισε στις αρχές της δεκαετίας του '90, όταν τα ηνία της κοινότητας πήρε ο Δημήτρης Τσουκαλάς, ένας άνθρωπος που άφησε την Αθήνα για να γυρίσει στο χωριό του και να προσφέρει στη γενέτειρά του. Η κατάσταση που συνάντησε ήταν απελπιστική. Τα γελάδια, οι χοίροι και τα πρόβατα κυκλοφορούσαν ελεύθερα στο χωριό. Δεν υπήρχε πουθενά άσφαλτος. Το χειμώνα περπατούσε μέσα στη λάσπη, το καλοκαίρι η σκόνη σε έπνιγε.

Δημοτικό σχολείο

«Προτεραιότητά μας ήταν η κατασκευή κτηνοτροφικών πάρκων, για να μπει τέλος στην αναρχία που επικρατούσε. Με φως, νερό και σωστή δόμηση, σταβλίζουν τα ζώα τους το χειμώνα. Τους υπόλοιπους μήνες βόσκουν ελεύθερα στα βουνά. Αυτός είναι και ο λόγος που το κρέας τους φημίζεται για την ξεχωριστή γεύση του. Η κτηνοτροφία είναι η πηγή των εισοδημάτων στην Ανάβρα», λέει ο πρόεδρος της κοινότητας. Η Ανάβρα δεν βάσισε την ανάπτυξη της στο κράτος. Ήθελε έσοδα δικά της. Έτσι, ολοκλήρωσε το έργο του αιολικού πάρκου, με τις 20 ανεμογεννήτριες και ανάδοχο την ισπανική εταιρία Gamesa.

Το ρεύμα το αγοράζει η ΔΕΗ, ενώ η κοινότητα για τη χρήση του χώρου, που της ανήκει, εισπράττει έως και 100.000 ευρώ το χρόνο.

«Με την δημιουργία του αιολικού πάρκου, εξασφαλίσαμε για την κοινότητά μας ένα σημαντικό

έσοδο και έτσι ξεκίνησε η οικολογική ανάπτυξη της περιοχής».

Σε μια καταπράσινη περιφραγμένη έκταση 240 στρεμμάτων μπορεί κανείς να επισκεφθεί τις πηγές του ποταμού Ενιπέα, παραπόταμου του Πηνειού.

Υπάρχουν πλακοστρωμένα μονοπάτια, γκαζόν, πλατάνια, παιδικές χαρές, τουαλέτες, ξύλινα τραπέζια και παγκάκια, πέτρινες βρυσούλες, ξύλινα γεφυράκια, μόνιμο καταφύγιο θηραμάτων με λαγούς και ελάφια, κέντρο ενημέρωσης, μαντάνια, δριστέλες, νερόμυλοι, εκκλησάκια, υπαίθριο θεατράκι κλπ.

Το μυστικό της επιτυχίας της Ανάβρας είναι ο τρόπος αυτοδιοίκησης της και το αποκαλύπτει μόλις με πέντε λέξεις ο κ. Τσουκαλάς «Ενθουσιασμό, όραμα, κέφι, μεράκι, αγάπη, πίστη».

Ένα περιβαλλοντικό-πολιτισμικό πάρκο, από τα καλύτερα στην Ελλάδα, Μόνιμο καταφύγιο θηραμάτων και μια μελέτη τηλεθέρμανσης, η οποία δεν ολοκληρώθηκε, τουλάχιστον από τον κ. Τσουκαλά, μετά την συνένωση με το Δήμο Αλμυρού.

Τα τελευταία χρόνια, με πρωτοβουλία του κ. Τσουκαλά, συστάθηκε η εθελοντική οργάνωση Ανάβρα-Ζω που στηρίζεται αποκλειστικά σε εθελοντές, χορηγούς, δωρεές, κληρονομίες κλπ.

Βασικοί της σκοποί είναι η προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της Ανάβρας σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας, η καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε περιβαλλοντικά ζητήματα και η διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου.

ΠΗΓΗ: dinfo.gr

Αποκέντρωση εναντίον συγκεντρωτισμού

Το σύγχρονο Ελληνικό Κράτος στήριξε την αυτοδυναμία του στην κατάργηση των αυτόνομων κοινοτήτων έτσι όπως είχαν αναπτυχθεί κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και στην αφομοίωση τους σε ένα νέο και ενιαίο διοικητικό σύστημα με σκοπό να καμφθούν οι τοπικιστικές παραδοσιακές δυνάμεις που μπορεί να έβηταν σε κίνδυνο την ενότητα του νεοσύστατου κράτους.

Κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οι τοπικοί άρχοντες αναφέρονταν ως γέροντες, δημογέροντες, άρχοντες, προεστοί, επίτροποι και στα τουρκικά κοτζαμπάσηδες οι οποίοι ήταν οι απόλυτοι εξουσιαστές στην κοινοτική διοίκηση των ελληνικών πληθυσμών. Το 1797 ο Ρήγας Φεραίος αντιλαμβάνεται την ανάγκη της δημοκρατικής διοίκησης όταν θα έχει επιτευχθεί η ανεξαρτησία και θέτει τα θεμέλια για μια πιο αποκεντρωμένη δημοκρατική και αυτόνομη αυτοδιοίκηση. Με τον ερχομό του Όθωνα στη διοικητική διαίρεση της χώρας, προβλέπονταν, εκτός από το νομάρχη και τον έπαρχο, αιρετά συλλογικά όργανα, όπως τα νομαρχιακά και επαρχιακά συμβούλια, που θα καταργούνταν αργότερα. Στις 27 Δεκεμβρίου 1833 Εκδίδεται το διάταγμα «Περί συστάσεως των δήμων» Εμπνευστής και σχεδιαστής του νόμου ήταν ο Mauger, επίλεκτο μέλος της βαυαρικής αντιπροσωπείας Το βασικό πλαίσιο που έβαξε ο Mauger στο συγκεκριμένο διάταγμα ήταν ένα συλλογικό όργανο βουλευόμενο όπως τα τοπικά συμβούλια και ένα μονοπρόσωπο εκτελεστικό (ο δήμαρχος Ο δήμαρχος είναι ίσως η πιο σημαντική καινοτομία σε σχέση με τον κοινοτισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Παρόλα

αυτά τα καθήκοντά του ταιριάζουν με αυτά των κοτζαμπάσηδων αφού αναλαμβάνει τα διοικητικά, αστυνομικά, ληξιαρχικά, εκλογικά, στρατολογικά, φορολογικά, ταχυδρομικά, λιμενικά κ.ά. καθήκοντα.

Όλες αυτές οι προσπάθειες και οι μεταρρυθμίσεις κινούνται με βασικό προσανατολισμό έναν έντονο συγκεντρωτικό μηχανισμό. Το σημαντικό όμως είναι ότι βασικοί σκοπούς τους ήταν η απομάκρυνση του λαού απ' την εξουσία. Είναι ένας εκσυγχρονισμός που έρχεται «από τα πάνω». Η δύναμη της δημοτικής εξουσίας συγκεντρώθηκε στο δήμαρχο και οι εξουσίες που μπορούσε να έχει το δημοτικό συμβούλιο εξασφαλίστηκαν. Το 1877 καταργείται η επαρχιακή διοίκηση και αναγνωρίζεται ο νομός ως νομικό πρόσωπο.

Ο εκσυγχρονισμός που επαγγέλθηκε ο Τρικούπης δεν μπόρεσε να χτυπήσει στη ρίζα του το πρόβλημα του συγκεντρωτισμού της εξουσίας, αλλά και των πελατειακών σχέσεων που αναπτύχθηκαν και άλωσαν το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης σε όλο τον 19ο αιώνα.

Η μεγάλη αλλαγή ήρθε το 1912 όταν το κίνημα του αστικού εκσυγχρονισμού υπό την ηγεσία του Ελευθέριου Βενιζέλου οδήγησε στην κατάργηση των βαυαρικών δήμων και στην αντικατάστασή τους από χιλιάδες μικρές κοινότητες, με σκοπό την αποδυνάμωση των παραδοσιακών δυνάμεων οι οποίες είχαν διατηρήσει σε μεγάλο βαθμό την κυριαρχία τους στους Δήμους. Ουσιαστικά, η πολιτική επιρροή περίπου 440 δημάρχων εξουδετερώθηκε.

Με το νόμο ΔΝΖ' «περί συστάσεων δήμων και κοινοτήτων», ο αριθμός των αυτοδιοικητικών οργανισμών εκτοξεύτηκε στα τέλη του 1936 στις 6.000.

Η αύξηση του αριθμού τους και η μεταβολή ως

προς τη διαχείριση της τοπικής φορολογίας με την μετάθεση της εισπραξης των εσόδων σε κρατικούς μηχανισμούς και την τελική εκμηδένιση της φορολογικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ οδήγησε στη δημιουργία μικρών θνησιγενών δήμων οι οποίοι βρέθηκαν σε μόνιμη εξάρτηση από τις κρατικές

επιχορηγήσεις, με ό,τι αυτό σημαίνει για την περαιτέρω εξάρτηση των δημάρχων από το πολιτικό και κομματικό σύστημα. Η οικονομική δυσπραγία των ΟΤΑ οδήγησε νομοτελειακά και σε απώλειες αρμοδιοτήτων, από τις οποίες ιδιαίτερα σημαντική ήταν εκείνη της στοιχειώδους εκπαίδευσης που πέρασε στα χέρια της κεντρικής εξουσίας. Η σταδιακή αποψίλωση των αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ από τις αποσυγκεντρωτικές κρατικές υπηρεσίες σε συνδυασμό με την οικονομική τους εξάρτηση από το κεντρικό κράτος βρήκε στο τέλος του πολέμου ένα αυτοδιοικητικό σύστημα αδύναμο και πολιτικά εξαρτώμενο από τη κυβέρνηση.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που ακολούθησαν το 1982 δεν προκάλεσαν κάποια σημαντική αναδιάρθρωση στο υπάρχον διοικητικό σύστημα.

Παράλληλα λόγω της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης καθώς και της πτώσης των γεννήσεων, οι κοινότητες παρήκμαζαν δημογραφικά Τελικά, οι ΟΤΑ έφτασαν να λειτουργούν ως τοπικά παραρτήματα της κρατικής διοίκησης με αιρετά όργανα που προσανατολιζόνταν στη διαμεσολάβηση των τοπικών συμφερόντων ενώπιον της κρατικής εξουσίας. Μετά την πτώση της Χούντας, μια σειρά νομοθετημάτων στήριξαν μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού των ΟΤΑ, χωρίς όμως να αναμορφώσουν ριζικά το υπάρχον σύστημα.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας λόγω της κατάταξής του στην πρώτη θέση του διεθνούς προγράμματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων

Το υπουργείο Παιδείας είναι η ανώτατη εκπαιδευτική αρχή, ενώ μεγάλος αριθμός αρμοδιοτήτων έχει παραχωρηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι αποτέλεσμα της διαδικασίας αποκέντρωσης που ξεκίνησε το 1988 και διέυρνε σταδιακά τις αρμοδιότητες των τοπικών αρχών και των σχολείων. Το Υπουργείο και το Εθνικό Συμβούλιο για την Εκπαίδευση ορίζουν τους εθνικούς εκπαιδευτικούς στόχους και καταρτίζουν ανοικτά προγράμματα σπουδών, ενώ ο Βασικός Εκπαιδευτικός Νόμος θέτει τις προδιαγραφές και τις προϋποθέσεις, που πρέπει, με ευθύνη των δήμων, να πληρούν τα σχολεία, σε σχέση με την ποιότητα και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, την καταλληλότητα του προσωπικού και των υποδομών κ.λπ. Η μεθοδολογία και το αναλυτικό περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών καθορίζεται και εξειδικεύεται τόσο στο επίπεδο των Τμημάτων Εκπαίδευσης και Πολιτισμού των 6 Επαρχιών, αλλά κυρίως στο επίπεδο του σχολείου από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι απολαμβάνουν αυτονομία και ευρύ πεδίο για να αναπτύξουν την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα, τον επαγγελματισμό, την υπευθυνότητα, τη συλλογικότητα και το ενδιαφέρον τους. Η τοπική αυτοδιοίκηση (δήμοι)

έχει την ευθύνη παροχής της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. (Eurydice, 2003). Η εκπαίδευση ουσιαστικά βασίζεται στην ικανότητα των εκπαιδευτικών να επιτυγχάνουν τους στόχους που έχουν τεθεί στα προγράμματα σπουδών.

Στόχος αυτής της αλλαγής στο σύστημα χρηματοδότησης ήταν η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δαπανών, που είχε μεγάλη σημασία για την εθνική οικονομία.

Το νέο σύστημα του 1996/97 καθόριζε ένα αυστηρό χρηματοδοτικό πλαίσιο, εντός του οποίου κινούνταν η χρηματοδότηση των δήμων με τρόπο που για την κάλυψη μιας δαπάνης να απαιτείται η εξοικονόμηση χρημάτων από κάποια άλλη.

Η χρηματοδότηση των δημόσιων αλλά και των λίγων ιδιωτικών σχολείων αποτελεί κοινή ευθύνη του κράτους, που η συμβολή του κυμαίνεται στο 57% των δαπανών κατά μέσο όρο και των δήμων που συμβάλλουν με ποσοστό 43%. Η κρατική επιχορήγηση διαχωρίζεται σε ένα τμήμα που αφορά τις κεφαλαιουχικές δαπάνες και σε ένα που προορίζεται για την κάλυψη λειτουργικών εξόδων, όπου περιλαμβάνονται και οι αμοιβές των εκπαιδευτικών. Σε σχέση με τις δαπάνες για κτίρια, η κυβέρνηση επιχορηγεί το 20 έως 50% του προϋπολογισμού των κτιρίων, ανάλογα με την οικονομική κατάσταση του δήμου.

Η τοπική αυτοδιοίκηση διαθέτει τεράστια περιθώρια αυτονομίας, αφού οι δήμοι έχουν την ευθύνη καθορισμού του συνολικού ύψους των δαπανών για τα σχολεία,

Την ευθύνη τους αυτή οι δήμοι έχουν τη δυνατότητα και συνήθως τη μεταβιβάζουν στις σχολικές μονάδες. Με τον τρόπο αυτό οι σχολικές μονάδες εξασφαλίζουν και την οικονομική τους αυτονομία.

Ως προς τον καθορισμό των αμοιβών των εκπαιδευτικών και των συνθηκών εργασίας τους, οι δήμοι έχουν περιθώρια πρωτοβουλιών, αλλά οφείλουν να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εθνικών συλλογικών διαπραγματεύσεων, μεταξύ των ενώσεων των εκπαιδευτικών και της εθνικής ένωσης των δήμων.

Έτσι, οι τοπικές αρχές επεμβαίνουν αποφασιστικά σε θέματα οργάνωσης του σχολικού έτους, οργάνωσης διδακτικών περιόδων ανά βδομάδα και καθορισμού του αριθμού των μαθητών ανά τάξη, ενώ συμμετέχουν και στον καθορισμό της διδακτέας ύλης και των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών.

Η επιτυχία του φινλανδικού μοντέλου είναι αποτέλεσμα της συνέργειας μιας σειράς παραγόντων που δεν αφορούν στενά το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά ολόκληρη τη φινλανδική κοινωνία και τα συστήματα αξιών της.

Δεδομένων όλων των παραπάνω, δεν πρέπει να μας εντυπωσιάζει το γεγονός ότι επικρατεί ιδιαίτερα θετικό κλίμα στη φινλανδική εκπαίδευση, όπως προκύπτει από δηλώσεις των ίδιων των μαθητών, εκπαιδευτικών και στελεχών της εκπαίδευσης, που εκφράζουν σε κάθε ευκαιρία (διεθνή συνέδρια, δημοσιεύσεις, τηλεοπτικές συνεντεύξεις κ.λπ.) τις θετικές τους εντυπώσεις.

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όλες οι χώρες της Ε.Ε., ορισμένες περισσότερο και ορισμένες λιγότερο, σταδιακά την τελευταία δεκαετία προσπάθησαν να ενδυναμώσουν την τοπική κοινωνία, παραχωρώντας αρμοδιότητες και εξουσίες στην τοπική αυτοδιοίκηση, αναβαθμίζοντας έτσι το ρόλο της. Εξάλλου, αποτελεί πλέον κοινή παραδοχή ότι η παιδεία εκτός από εθνική υπόθεση, αναμφίβολα συνιστά και τοπική υπόθεση και συνεπώς οι τοπικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ωστόσο στην Ελλάδα, η διαδικασία της αποκέντρωσης επικεντρώθηκε κυρίως σε οικονομικά θέματα, τα οποία μεταφέρθηκαν σε σημαντικό βαθμό στους δήμους και επίσης δόθηκε γνωμοδοτικός ρόλος στη λήψη των σχετικών αποφάσεων σε όργανα λαϊκής συμμετοχής. Κατά συνέπεια, η παρέμβαση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην παιδεία, πέρα από την ύπαρξη κάποιων εξαιρέσεων, γενικά παραμένει περιορισμένη.

Μια απόπειρα αντιγραφής ενός πλήρως αποκεντρωμένου μοντέλου στην εκπαίδευση θα ναυαγούσε στη χώρα μας γιατί δεν θα υπήρχε το απαραίτητο υπόβαθρο να τη στηρίξει. Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι προσαρμόζοντας την ευρωπαϊκή πραγματικότητα στα ελληνικά δεδομένα, ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση

- Να έχει ενεργότερο ρόλο στην προσχολική αγωγή με τη δημιουργία ποικίλων εκπαιδευτικών κέντρων για τα παιδιά ηλικίας ενός - πέντε ετών. Να συμμετέχει θεσμοθετημένα στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών δομών παροχής τεχνικής εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο. Ένα πρώτο βήμα θα ήταν η μεταφορά των σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ στην ευθύνη των δήμων.

- Να αναλάβει εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες μέσω νομοθετικής ρύθμισης για παροχή μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα.

- Η Δημοτική Επιτροπή Παιδείας να διαμορφώνει στην αρχή κάθε εκπαιδευτικής περιόδου συγκεκρι-

μένο Εκπαιδευτικό Πλάνο για την οργάνωση, την επιτυχή λειτουργία, την οικονομική στήριξη των τοπικών εκπαιδευτικών μονάδων και προγραμμάτων, το οποίο να εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο σε συνεργασία με τους διευθυντές και το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του πλάνου αυτού.

- Να διευρυνθούν οι δυνατότητες χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσα από τη μεταφορά πόρων από την κρατική φορολογία στους δήμους αποκλειστικά όμως, για θέματα εκπαίδευσης.

- Τέλος, απαραίτητη κρίνεται η συμμετοχή της Τ.Α. στον εμπλουτισμό των Προγραμμάτων Σπουδών. Αυτό σημαίνει παροχή δυνατότητας ενός μέρους (30%) του Προγράμματος Σπουδών των σχολείων να διαμορφώνεται από τις δημοτικές επιτροπές παιδείας και τις σχολικές μονάδες.

- Η εκχώρηση αποφασιστικής αρμοδιότητας στην Τ.Α. για θέματα που σχετίζονται με την εξασφάλιση υποδομών και γενικότερα των συνθηκών λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

- Η εκχώρηση γνωμοδοτικής αρμοδιότητας για τα θέματα που άπτονται στενότερα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του περιεχομένου των σπουδών και της αξιολόγησης και για ζητήματα που σχετίζονται με το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών.

- Οι αρμοδιότητες που θα μεταβιβαστούν πρέπει να συνοδεύονται από τους

απαραίτητους πόρους. Οι διατιθέμενοι πόροι πρέπει να κατανέμονται ανά περιφέρεια, δήμο και σχολική μονάδα με αντικειμενικά κριτήρια.

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος νοείται ως αποκέντρωση πρωτοβουλιών, δραστηριοτήτων και αρμοδιοτήτων, που στόχο έχουν να αναδείξουν τη δυναμότητα δράσης του σχολείου ως ζωντανού οργανισμού, ανοιχτού στην κοινωνία, τον άνθρωπο, τη ζωή, ικανού να αναβαθμίσει με τη δυναμική του την πολύπλευρη ανάπτυξη της τοπικής και ευρύ-

τερης κοινωνίας και συγχρόνως να προσφέρει στην ίδια την κοινωνία πολίτες ελεύθερους, υπεύθυνους, δημοκρατικούς, κριτικά σκεπτόμενους και κοινωνικά συμμετέχοντες.» Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι απόλυτα θετική προς την κατεύθυνση της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων σε θέματα εκπαίδευσης, ακολουθώντας και το παράδειγμα πολλών ευρωπαϊκών χωρών, η εκπαιδευτική κοινότητα παρουσιάζεται πολύ επιφυλακτική στο θέμα της μεταφοράς αποφασιστικών αρμοδιοτήτων προς τις τοπικές αρχές και ειδικά όσον αφορά το θέμα της πρόσληψης των εκπαιδευτικών λειτουργών. Αυτό φυσικά αποδίδεται κατά βάση στο γεγονός της ασφάλειας που παρέχεται στους εκπαιδευτικούς μέσω της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης και της χρηματοδότησής τους από την κεντρική διοίκηση.

«Σήμερα οι τοπικές κοινωνίες πρέπει να δώσουν πολύ πιο δυναμικό παρόν σε ότι αφορά το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και στον τρόπο που αυτή παράγει πολίτες για το αύριο. Η αποκέντρωση θα πρέπει να διαπνέεται από την απελευθέρωση των δυνάμεων που διαθέτει κάθε κοινωνία, γιατί η ανταγωνιστικότητα είναι κυρίαρχο χαρακτηριστικό της σύγχρονης παγκόσμιας κοινωνίας. Θα πρέπει το κεντρικό κράτος με το πλαίσιο του να διασφαλίζει, μέχρι ένα σημείο, το μίνιμουμ για όλους τους πολίτες με βάση την αρχή της ισοπολιτείας και της συνοχής. Από και για πέρα θα πρέπει να υπάρχει ένα σαφώς οριοθετημένο πεδίο που θα αφορά, θα εμπίπτει στην αρμοδιότητα των τοπικών κοινωνιών, κάθε δήμου, κάθε περιφέρειας.»

Το θέμα της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων σε θέματα εκπαίδευσης και μεταφοράς τους σε τοπικό επίπεδο ενδεχομένως καθίσταται επιτακτικότερο από ποτέ, εφόσον βέβαια εξασφαλιστεί και το απαραίτητο οικονομικό υπόβαθρο. Τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, ως εκπρόσωπος των τοπικών κοινωνιών, οφείλει να διαδραματίζει πιο σημαντικό ρόλο στους θεσμούς, στις διαδικασίες και το περιεχόμενο τόσο της άτυπης (λαϊκή επιμόρφωση) όσο και της τυπικής εκπαίδευσης.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ «ΤΕΧΝΗΤΟ ΚΡΕΑΣ» ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η κατανάλωση τροφών με βάση τα ζώα σε παγκόσμιο επίπεδο αναμένεται να αυξηθεί τις επόμενες δεκαετίες. Ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξήθηκε από 2,5 δισεκατομμύρια το 1950 σε 7,7 δισεκατομμύρια στα μέσα του 2019 και αναμένεται να φτάσει τα 9,7 δισεκατομμύρια ανθρώπους το 2050 (ΟΗΕ, 2019).

Ο όρος «τεχνητό κρέας», εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 και αναφέρεται αρχικά σε τρόφιμα που παράγονται από ορισμένα φυτά που, μετά τον μετασχηματισμό, θα έχουν πολύ παρόμοια γεύση με το παραδοσιακό κρέας. Το πρώτο κύμα «τεχνητού κρέατος» φτιάχτηκε από φασόλια σόγιας, σιτάρι ή άλλα είδη οσπρίων, δημητριακών ή μυκήτων. Σήμερα, ωστόσο, το «τεχνητό κρέας» αναφέρεται

όλο και περισσότερο στο κρέας που παράγεται από μια νέα διαδικασία, στην οποία το κρέας παρασκευάζεται από τα βλαστικά κύτταρα του πραγματικού κρέατος από ζώα.

Άλλες ονομασίες που χρησιμοποιούνται συνήθως είναι «κρέας in vitro», «καλλιεργημένο κρέας», «κρέας καλλιεργημένο», «συνθετικό κρέας» ή «καθαρό κρέας»:

Το in-vitro κρέας περιλαμβάνει την έγχυση μυϊκού ιστού από ένα ζώο σε μια κυτταρική καλλιέργεια, επιτρέποντας στα κύτταρα να «μεγαλώνουν» έξω από το σώμα του ζώου.

Τα βλαστικά κύτταρα, που επιλέγονται σύμφωνα με το ρυθμό αναπαραγωγής τους, τοποθετούνται σε έναν ορό στον οποίο αρχίζουν να αναπτύσσονται και να πολλαπλασιάζονται. Μερικοί μήνες αρκούν για την παραγωγή κρέατος κατάλληλου για κατανάλωση. Η διαδικασία είναι πολύ πιο γρήγορη από την παραδοσιακή παραγωγή κρέατος, η οποία συχνά απαιτεί περισσότερο από ένα χρόνο. Υπό ιδανικές συνθήκες, δύο μήνες παραγωγής κρέατος in vitro από λίγα μυϊκά κύτταρα από έναν χοίρο θα μπορούσε να παραδώσει χιλιάδες τόνους χοιρινού κρέατος.

Εν τω μεταξύ, η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη, η αστικοποίηση και η παγκοσμιοποίηση οδηγούν στην άνοδο μιας πιο εύπορης παγκόσμιας μεσαίας τάξης με μεταβαλλόμενες διατροφικές συνήθειες. Συνολικά, η παγκόσμια ζήτηση για κρέας και γαλακτοκομικά προϊόντα αναμένεται να αυξηθεί κατά 73% και 58%, αντίστοιχα, την

περίοδο 2010-2050 (FAO, 2011).

Καθώς η κτηνοτροφία είναι υπεύθυνη για ένα σημαντικό μερίδιο των περιβαλλοντικών πιέσεων και των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (GHG), αυτές οι προβλέψεις είναι ανησυχητικές.

Περίπου το 26% της γης χωρίς πάγο του πλανήτη χρησιμοποιείται για βοσκή και το 33% όλων των καλλιεργήσιμων εκτάσεων χρησιμοποιούνται για την καλλιέργεια ζωοτροφών (FAO, 2018a).

Οι αλυσίδες εφοδιασμού ζωικού κεφαλαίου εκτιμάται επίσης ότι ευθύνονται για εκπομπές, που αντιπροσωπεύουν το 14,5% όλων των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (FAO, 2018b).

Τα βοοειδή (που εκτρέφονται τόσο για το βόειο κρέας όσο και για το γάλα) ευ-

θύνονται για περίπου το 65% αυτών των εκπομπών και περίπου το 44% των εκπομπών ζώων έχουν τη μορφή μεθανίου (FAO, 2018b).

Οι διεθνείς οργανισμοί αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την ανάγκη μείωσης των εκπομπών από τον τομέα της κτηνοτροφίας και προτείνονται ορισμένες παρεμβάσεις (FAO, 2018b). Για πα-

ράδειγμα, ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) θεωρεί ότι οι πιθανές παρεμβάσεις «βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε τεχνολογίες και πρακτικές που βελτιώνουν την απόδοση παραγωγής σε επίπεδο ζώων και κοπαδιών», Άλλοι ενδιαφερόμενοι εξετάζουν πολύ διαφορετικές και καινοτόμες προσεγγίσεις για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης κρέατος. Μία ιδέα είναι να προσφέρουμε στους καταναλωτές ένα προϊόν διατροφής που δεν είναι παραδοσιακό κρέας αλλά έχει παρόμοια θρεπτική αξία και γεύση.

Συνδυάζοντας τις περιβαλλοντικές ανησυχίες με τη λογική που βασίζεται στα οφέλη για την υγεία, την καλή διαβίωση των ζώων και τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, τα εργαστήρια και οι επιχειρηματίες διερευνούν νέες και καινοτόμες πηγές τροφίμων για τον 21ο αιώνα.

Αν και η τεχνολογία μόλις αναδύεται και υπόκειται σε περιορισμούς, δεν είναι επιστημονικά φαντασία. Το 2013, ο Mark Post, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μάαστριχτ, παρουσίασε το πρώτο καλλιεργημένο πρωτότυπο χάμπουργκερ και στη συνέχεια δημιούργησε μια εταιρεία, το Mosa Meat, με σκοπό να φέρει το προϊόν στην αγορά έως το 2021 (BBC, 2013) Έκτοτε, πολλές άλλες νεοσύστατες εταιρείες και εργαστήρια έχουν αρχίσει να επενδύουν σε αυτόν τον τομέα. Σε επίπεδο χώρας, η Κίνα υπέγραψε ακόμη και συμφωνία ύψους 300 εκατομμυρίων δολαρίων με το Ισραήλ για την εισαγωγή κρέατος εργαστηρίου από τρεις ισραηλινές εταιρείες (EPRS, 2018).

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΓΥΡΩ ΜΑΣ ΦΥΤΑ;

Οι άνθρωποι λοιπόν είναι ζωντανοί οργανισμοί που έχουν ανάγκη το φυσικό περιβάλλον, όσο κανείς άλλος ζωντανός οργανισμός. Από την άλλη μεριά είναι και κοινωνικά όντα που ζουν και αναπτύσσονται μέσα σε πόλεις και ευημερούν με την χρήση της τεχνολογίας. Αλλά ούτε οι πόλεις ούτε η τεχνολογία μπορεί να αντικαταστήσει το φυσικό περιβάλλον. Γι' αυτό πρέπει να υπάρχει πάντα ισορροπία. Οι άνθρωποι αισθάνονται πια ξένοι προς το φυσικό κόσμο, και σε πολλές περιπτώσεις έχει τρομακτική επίδραση και στην ψυχική και πνευματική υγεία τους.

Επίδραση των φυτών στον άνθρωπο – Αποτελέσματα εφαρμοσμένης έρευνας

Τα φυτά είναι «υγιεινά»: Τα φυτά εσωτερικού χώρου μειώνουν αποτελεσματικά τα επίπεδα του διοξειδίου του άνθρακα. Ανάλογα με το είδος του φυτού αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε κατά τη διάρκεια της ημέρας είτε κατά τη διάρκεια της νύχτας. Είναι γνωστό ότι όσο περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα υπάρχει στην ατμόσφαιρα τόσο περισσότερο κουρασμένοι και άτονοι νιώθουν οι άνθρωποι.

Τα φυτά προλαμβάνουν ασθένειες: Η Tina Bringslimark (2006), ειδική στην περιβαλλοντική ψυχολογία ανέλυσε 305 εργαζόμενους από τους οποίους ο καθένας είχε διαφορετική ποσότητα πράσινου στο γραφείο του. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όσο περισσότερα φυτά υπήρχαν μέσα στα γραφεία τόσο λιγότερο έλειπαν οι υπάλληλοι από τις δουλειές τους. Επιπλέον τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα φυτά συνέβαλλαν στην μείωση των παραπόνων σχετικά με θέματα κούρασης, ύπαρξης πονοκεφάλων και ενόχλησης από προβλήματα της ρινικής κοιλότητας.

Τα φυτά μειώνουν το άγχος: Μία μελέτη που διεξήχθη στην Σουηδία σε υπάλληλους γραφείου που είχαν οπτική επαφή με το πράσινο από το παράθυρο του γραφείου τους είχε ως αποτελέσματα ότι αυτοί οι υπάλληλοι ήταν λιγότερο αγχωμένοι σε σχέση με τους άλλους που έβλεπαν δρόμους ή θέσεις παρκαρίσματος.

Συμπεράσματα: Ο άνθρωπος έχει μία σημαντική ικανότητα να μπορεί να προσαρμόζεται στο περιβάλλον, σε νέες απαιτήσεις και σε νέες καταστάσεις. Από την άλλη μεριά, υπάρχουν πολλά στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η προσαρμοστικότητα έχει και αυτή τα όρια της. Η αύξηση που έχει παρατηρηθεί σε παθήσεις όπως το άσθμα, οι αλλεργίες, ο διαβήτης και οι καρδιαγγειακές μαρτυρά ότι οι σταθερά αυξανόμενοι αριθμοί τεχνητών στοιχείων στο περιβάλλον, η αλλαγή στη διατροφή μας και η μείωση της φυσικής άσκησης, καθώς και η αύξηση των στρεσογόνων παραγόντων έχουν ξεπεράσει την ευελιξία και προσαρμοστικότητα του βιολογικού μας συστήματος. Δεν είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς ότι το σώμα θα αντιδρούσε έτσι από τη στιγμή που γνωρίζουμε ότι δημιουργήθηκε για να μπορεί να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της φύσης. Επιπλέον δεν υπήρξαν σημαντικές γενετικές μεταβολές εδώ και 100 χρόνια ώστε να μπορεί εύκολα ο άνθρωπος να προσαρμόζεται στο νέο τεχνητό περιβάλλον.

Όσο αφορά τις ψυχολογικές πτυχές της υγείας και της ευεξίας, ο μοντέρνος τρόπος ζωής εκθέτει τον άνθρωπο σε νέες καταστάσεις. Ο κλάδος εκείνος της επιστήμης που ασχολείται με το πώς το περιβάλλον, φυσικό ή τεχνητό, επηρεάζει σε πνευματικό-νοητικό-διανοητικό επίπεδο τον άνθρωπο ονομάζεται περιβαλλοντική ψυχολογία. Μελέτες έχουν αποδείξει ότι η ευεξία και το επίπεδο του ψυχικού και φυσιολογικού άγχους επηρεάζονται σημαντικά από ό,τι μας περιβάλλει. Σήμερα, τα φυτά χρησιμοποιούνται ευρέως στα αστικά περιβάλλοντα, τόσο σε εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς χώρους. Μόνο όμως πρόσφατα άρχισαν να γίνονται προσπάθειες μελέτης της επίδρασης των φυτών στην ευεξία του ανθρώπου. Οι άνθρωποι ενστικτωδώς νιώθουν τη σύνδεση με τα φυτά, τη φύση και αισθάνονται την θετική επίδραση τόσο στο σώμα τους όσο και στην ψυχή τους, το πνεύμα τους. Οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί έχουν αποδείξει ότι τα φυτά:

Μειώνουν το άγχος: Κάνουν τους ανθρώπους να νιώθουν χαρούμενοι. Μειώνουν συμπτώματα όπως αυτά της δυσφορίας από διάφορους παράγοντες καθώς και κάποιων παθήσεων. Επιταχύνουν τη διαδικασία της ανάρρωσης. Βελτιώνουν την προσοχή, την δημιουργικότητα, την απόδοση. Βελτιώνουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας με φυσικό τρόπο. Μειώνουν τους θορύβους. Εξοικονομούν ενέργεια.

ΔΗΜΑΡΧΟΙ: ΚΑΝΤΕ ΚΑΤΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΝΟΜΟΥΣ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΑΡΑΝΟΜΕΙΤΕ

Εκτός από τις αρμοδιότητες που αναθέτει η νομοθεσία σε συγκεκριμένα επίπεδα εξουσίας, μπορούν να παρουσιαστούν και άλλες ανάγκες ή δυνατότητες δράσης των δημοσίων αρχών.

Όταν αυτά τα πεδία δράσης έχουν επιπτώση σε τοπικό επίπεδο και δεν εξαιρούνται από την γενική αρμοδιότητα που ισχύει στο κράτος, είναι σημαντικό για τους ΟΤΑ, οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί ως πολιτικές οντότητες που ενεργούν αυτοδικαίως για να προάγουν την γενική ευημερία του πληθυσμού, έχουν το δικαίωμα να ασκούν πρωτοβουλία σε αυτά τα πεδία.

(Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Χάρτη Αυτονομίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άρθρο 4, παράγραφος 2, Ουτρέχτη 16.11.2019).

Με ανοιχτά δικαιώματα, όπως προβλέπει η Διεθνής και Εθνική νομοθεσία, η πίστη και αυτοπεποίθηση της Δημοτικής Αρχής που πιστεύει στις ικανότητες του συνόλου ή ομάδων της κοινωνίας (πέραν των ατομικών ιδιομορφιών), μπορεί να εμπνεύσει την κοινωνία για ένα δημιουργικό μέλλον και όχι να ασχολείται ΜΟΝΟ με την διαχείριση της καθημερινής κατάστασης.

Οράματα με ψυχική ορμή και πείσμα, σκέψεις μετρημένες, δημιουργικός κοινωνικός αγώνας, στοχεύουν να αναπτύξουν στην κοινωνία δημιουργικές διεργασίες που φέρνουν άνετη επιβίωση, ηθική συνεργασία και τέλος ευτυχία στους πολίτες.

Η τοπική δημοτική αρχή δεν αρκείται μόνο στις αποφάσεις. Ζει κάθε στιγμή και την υλοποίησή τους.

Οι νέοι, οι γέροντες, οι επαγγελματίες, όχι μόνο πρέπει με νέους τρόπους να ζουν συμμετέχοντας στις αποφάσεις για να γίνουν χρήσιμοι στο σύνολο και να έχει ενδιαφέρον κοινωνικό ή ζωή τους στον Δήμο.

Τι θα κάνουν; Μα δεν είναι το ίδιο για όλους τους Δήμους.

Ενδεικτικά θα πούμε ότι ο Δήμος, σε κάθε το-

μέα δράσης μπορεί να συζητά προτάσεις ή και να συμβουλευτείται πριν αποφασίσει, τους γέροντες, θεσμοθετώντας τοπικά τρόπους συνεργασίας ή τους ενεργούς πολίτες, οι οποίοι συμμετέχουν σε διάφορους συλλόγους.

Η Δημοτική Αρχή, δεν διαμορφώνει δικές της ιδεολογικές λειτουργίες, είναι ένα εκτελεστικό όργανο για να υλοποιεί μαζί με την σύμφωνη γνώμη των πολιτών την βελτίωση της ζωής τους.

Σκοπός είναι η τοπική κοινωνία να μην είναι αποκλειστικά επαίτης και οικονομικό βάρος στο Κράτος. Η Δημοτική Αρχή επιβάλλεται να δημιουργεί πλούτο, από τον οποίο θα ωφελείται το Κράτος και οι Πολί-

τες. Τότε και το Κράτος θα γίνει πιο δυνατό και αποτελεσματικό. Για να γίνει αυτό, η Δημοτική Αρχή πρέπει να δημιουργεί υποδομές στήριξης των ελεύθερων επαγγελματιών (π.χ. γραφείο επαγγελματικής πληροφόρησης, υποστήριξη με ισοδύναμα ενισχυτικά μέτρα για να καλυφθούν τα μειονεκτήματα της περιοχής).

Διαρκή διεθνής προβολή των τοπικών εμπειριών και προϊόντων, μόνιμο σύνδεσμο συμβουλών από γέροντες επαγγελματίες, πλήρη καινοτόμα διασύνδεση του Δήμου με ιντερνετικές πλατφόρμες και υπηρεσίες με συνεργασία των νέων επιστημόνων του Δήμου, αναβίωση παλαιών τεχνών από τους γέροντες και ανάπτυξη των ιδιομορφιών της περιοχής και πολλά άλλα.

Δημιουργία κοινωνικών δράσεων με δρώμενα που διεκπεραιώνουν γέροντες και νέοι (σε πολιτιστικό, αθλητικό και άλλες δράσεις, που αναδεικνύουν τις όποιες δεξιότητες διαθέτουν οι πολίτες της κοινωνίας, με σκοπό οι ηλικιωμένοι και οι νέοι, όχι μόνο να συμμετέχουν, αλλά να συνδημιουργούν μαζί με τον Δήμο επ' ωφελεία δικής τους και όλης της κοινωνίας. Έτσι η παιδεία δεν θα είναι μόνο το σχολείο, αλλά θα είναι και η ίδια η κοινωνία.

Όλες οι παραπάνω ενέργειες δεν απαιτούν ειδικές νομοθετικές πράξεις. Δεν μπορεί να τις κάνει το Κράτος. Η Δημοτική Αρχή δεν προϊστάται της κοινωνίας. Εργάζεται μαζί με την κοινωνία καθημερινά και όχι σε συσκέψεις, συμβούλια και επιβλέψεις μόνο.

Αν μπορεί, εργάζεται, συμμετέχει κάθε στιγμή για την υλοποίηση κάθε οράματος της κοινωνίας, γιατί είναι σάρκα εκ της σαρκός της κοινωνίας.

Αν δεν μπορεί, για οποιονδήποτε λόγο, μην αναλαμβάνει, επειδή προτείνεται από έναν κομματικό μηχανισμό, ο οποίος δεν μπορεί να υποστηρίξει τις κοινωνικές δραστηριότητες, πατρωνάροντας την κοινωνία με επιχορηγήσεις για να διαιωνίσει την εξουσία μέσω μιας εξηρητημένης κοινωνίας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΚΟΥΛΑ 2 ΡΕΘΥΜΝΟ, ΤΗΛ: 2831035042, ΦΑΞ: 2831023392,
E-MAIL: k.kainotomia@gmail.com SITE: www.koinonikikainotomia.gr
FACEBOOK: Κοινωνική Καινοτομία <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

Η έκδοση της εφημερίδας «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» δίνει το χρονικό περιθώριο στους αναγνώστες της, να στείλουν τις κοινωνικές καινοτόμες προτάσεις τους, στην εφημερίδα στο φαξ 2831023392 ή στο e-mail: k.kainotomia@gmail.com

Οι προτάσεις αυτές θα παρουσιάζονται είτε ως άρθρο, είτε ως μέρος των διαλόγων, στα επόμενα φύλλα.

Για τον σκοπό αυτό σε κάθε έκδοση, θα αναγράφονται τα θέματα που θα συζητηθούν στην επόμενη έκδοση της 31/7/2017. Τα θέματα αυτά είναι:

1. ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΝΕΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
2. ΚΡΑΤΟΣ	ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ
3. ΑΓΟΡΑ	ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
4. ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ	ΕΛΞΙΣ: ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ ΜΥΣΤΙΚΟ
5. ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ	ΑΡΘΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
6. ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:	>> >>
7. ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ:	>> >>
8. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ:	>> >>

Η εφημερίδα «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» κυκλοφορεί σε συγκεκριμένα σημεία πώλησης στην ΚΡΗΤΗ. Τα σημεία αυτά αναγράφονται στην ιστοσελίδα. www.koinonikikainotomia.gr, στην οποία αναρτώνται αναλυτικά όλες οι εκδόσεις της εφημερίδας

Το αντίτιμο για την εφημερίδα είναι προαιρετικό. Στα σημεία πώλησης οι εφημερίδες διατίθενται σε ιδιαίτερο σταντ πάνω στο οποίο υπάρχει «κουμπάρας» στον οποίο ο αναγνώστης προαιρετικά εισφέρει την οικονομική βοήθεια του, για την συνέχιση της έκδοσης της εφημερίδας. Η οικονομική διαχείριση της εφημερίδας δημοσιεύεται σε κάθε έκδοση όπως παρακάτω.

- ΔΑΠΑΝΕΣ: ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ 5^{μη} ΕΤΟΥΣ 2.450€ - ΔΙΑΝΟΜΗΣ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ - ΙΔΡΥΣΗΣ: 1.716€ - ΛΟΙΠΑ
- ΕΣΟΔΑ: ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ 2.100€ - ΚΟΥΜΠΑΡΑ: 2.400€
- Εισφορές εκτός από τους κουμπάρδες δεν γίνονται δεκτές.

Την εφημερίδα διαχειρίζεται η Μη Κερδοσκοπική εταιρεία «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» με έδρα Σκουλά 2, Ρέθυμνο, τηλ 2831035042, φαξ 2831023392. Υπεύθυνος: κ. Δημήτρης Ηλιάκης, e-mail: demeliakis@gmail.com, τηλ: 6974322338, facebook: Κοινωνική Καινοτομία, <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

- ΚΤΕΛ Χανίων - Ρεθύμνου
- Χανιά, καφετέρια ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ οδός: Χατζ. Νταλιάνη 40. κ Σπύρος Ανδρουλάκης. τηλ 6973350988
- Χανιά Πολυχώρος ΜΕΓΑΛΟ οδός: Γρηγορίου Ε' 69. τηλ 2821072352
- ΚΤΕΛ, Καστέλι Κισσάμου
- Καστέλι Κισσάμου, περίπτερο έναντι 1^{ου} Γυμνασίου κ. Γεώρ. Τσουρουνακής, τηλ. 6972289878
- Παλαιόχωρα καφετέρια ΚΟΚΟΝΑΤ κ. Αντώνης Σερριντάνης τηλ. 6971655429
- ΚΤΕΛ Παλαιόχωρας
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Καντάνου
- Βρύσες Αποκορώνου καφετέρια LA LUNA κ. Γιάννης Κασσάκης τηλ 2825051500
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Βρύσες Αποκορώνου

ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

- Ρέθυμνο: Κέντρο Τύπου Μοάτσου. κ. Χαρίση Έλευθερία τηλ. 2831025935
- Ρέθυμνο: Βιβλίο Τύπος, Ηγούμενου Γαβριήλ 137
- ΚΤΕΛ Ρεθύμνου - Χανίων - Ηρακλείου
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΗΝ κ. Τάσος Σταυρακάκης
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΗΝ, κ. Μπάμπης Δραμουντάνης
- Ανώγεια Οικία Μουσείο Νίκου Ξυλούρη
- Σίσαρχα
- Πέραμα, καφετέρια REVANS, τηλ 2834023319
- Σπήλι, super market, Σταύρος Μπριλάκης
- Πλακιάς, super market, Κώστας Τριπολιτάκης, τηλ. 6972186997
- Πλακιάς, super market, SYNKA
- Κάνεβος, super market Μαρία Ηλιάκη - Κουρμούλη

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

- Ηράκλειο Δισκοπολείο Αεράκης τηλ. 6980976609 (Πλατεία Κοραή)
- Ηράκλειο Κέντρο Τύπου κ. Βαγγελιώ Κουτάντου τηλ. 2810231090
- ΚΤΕΛ Ηρακλείου - Ρεθύμνου - Λασιθίου
- Καφετέρια ΚΤΕΛ Μοίρες Ηρακλείου
- Βιάννος καφέ ΑΔΑΜΑΚΗΣ κ. Ειρήνη κ υιός Πετράκης τηλ 2895022249

ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

- Ιεράπετρα - Σταθμός ΚΤΕΛ
- Άγιος Νικόλαος καφετέρια Αστέρια λιμάνι Αγ. Νικολάου κ. Μιχ. Σγουρός τηλ. 6944714853
- Άγιος Νικόλαος - Σταθμός ΚΤΕΛ Αγίου Νικολάου
- Σητεία - Σταθμός ΚΤΕΛ Λασιθίου